

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 23. XIII aastakäik

1. detsembril 1938

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . . kr. 3.50
Poolaastas . . . „ 2.00
Välismaale . . . „ 7.00
Poolaastas . . . „ 4.00

Toimetus ja talitus

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/4 lhk. . . . kr. 40.00
1/2 „ . . . „ 22.00
1/3 „ . . . „ 12.00
Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Kulude katmine sotsiaalkindlustuses. V. Simsivart Kaubandus-tööstuskoda direktoriks. Tehnilise juhtkonna küsimus tekstiiltööstuses. Rootslase Thorsten Ohde ettekanne monopollprobleemidest põhjarilkide tööstuses Eesti Majandusteadlaste Seltsi referaatõhtul. Ratsionaliseerimise Komitee otsused. Kauplemisest Tallinna vanakraami turul. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt Äride register. Toiduainete turg. Välisbörsid Kaubahindu Tallinna börsi kursisedelid.

COGNAC
BISQUIT

V. O. C. B.

V. S. O. P.

maailmakuulus

c o g n a c

Bisquit Dubouché & Co.

GALVANISEERIMISTOOSTUS

ED. ORG

Narva mnt. 15. Tel. 313-35. Jaama t. 8-a

**Kroomimine, klants- ja matt-tsinkimine,
kadmiumeerimine, nikeldamine, must-
nikeldamine, vasetamine jne.**

Kauaaegne praktika ja selle ala moodsaim
sisseseade tagab

esmajärgulise töö kvaliteedi!

Tellimiste täitmine kiire ja täpne.

*Kas olete juba tutvunud „Rauaniidi“ suurepärase
uudistoodetega?*

*On ju kõigile teada, et „Rauaniidi“ saadused on
jälle esirinnas!*

**Mantliriideid, kleidiriideid,
voodririideid, paelu, pitse
jne.**

soovitab rikkalikus valikus

A.-S. „RAUANIIT“

Tallinn, Põhja pulestee 7

Kulude kaimine sotsiaalkindlustuses

On käega katsutav tõsiasi, et rahva sotsiaalne heaolu ja majandus on tihedas sõltuvuses. Vähe leiame neid sotsiaalpoliitilisi taotlusi, mis nii või teisiti ei mõjuta majandust, eriti veel siis, kui lähtuda eramajanduslikust vaatepunktist. Seepärast peavad need kaks — sotsiaalpoliitika ja majandus — üksteist tundma ning üksteist arvestama. See on täiel määral maksev ka nende sotsiaalpoliitiliste taotluste kohta, mida tunneme sotsiaalkindlustuse all.

Kindlustuse korraldus on üldiselt majanduslik tegevus. Sotsiaalkindlustus on kindlustuse kui niisuguse üks eriharusid. Nii mõnigi kord kuuleme üteldavat, et kindlustus on ebaproduktiivne majanduslik tegevus. Järelikult kaib ebaproduktiivsuse kvalifikatsioon ka sotsiaalkindlustuse kohta. Rahvamajanduslikust vaatepunktist vaadatuna mõistame produktiivsuse all iga majanduslikku tegevust, mis annab rahvamajandusele mõningaid lisaväärtusi, s. o. sama, mis me eramajanduslikust lähtekohast vaadatuna mõistame rentaabluse all. Kuid oleks ekslik lugeda produktiivsuseks ainult uute väärtuste loomist, vaid selleks tuleb lugeda ka olevate väärtuste säilitamist. Tarvitseb vaid meelega tuletada inimitööjõu suurt väärtust rahvamajandusele. Sotsiaalkindlustuse üheks tähtsaks ülesandeks on hoolda kanda, et see tööjõud haiguste ja vigastuste tõttu ei häviks. Samuti taotleb sotsiaalkindlustus, et inimitööjõud võimalikult pikemat aega oleks majanduslikul alal tegevusvõimeline. Ei saa alahinnata sotsiaalkindlustuse tähtsust ühiskonnas rahuliku meeoleolu loomisel, mis on majandusliku tegevuse edukuse pandiks. Niisiis ei ole alust väitel, et sotsiaalkindlustus on rahvamajanduslikult ebaproduktiivne.

Lähtudes eramajanduslikust seisukohast näeme, et sotsiaalkindlustus võib selle rentaablust kas soodustada või pidurdada. Soodustavaist momentidest nimetaksime esijoones sotsiaalkindlustuse kaudu ostujõu säilitamist nende töövõtjate juures, kes ajutise või alatise tööjõu kaotuse tõttu on kaotanud oma sissetuleku palga määra. Samuti on soodustav ka ülalnimetatud majandusele vajalise tööjõu küllaldasel määral säilitamine ja töövõtjaskonnas rahuliku meeoleolu loomine.

Eramajandust pidurdava tegurina nimetaksime käitiste koormamist kindlustusmaksudega. 1937. a. maksid tööandjad kindlustusmaksudena:

a) õnnetuskindlustuse alal õnnetuskindlustuse ühinguile	Kr. 1.203.802.—
b) haiguskindlustuse alal haigekassadele	„ 1.825.307.—
c) tööliste ravimise kulused käitistes, kus haigekassa ravimist ei ole enda kätte võtnud, võiksime hinnata	„ 150.000.—
	Kokku Kr. 3.179.109.—
	Ümardatult Kr. 3.180.000.—

1936. a. oli see kulu Kr. 2.545.000.—. Kulude suurenemine Kr. 635.000 — on tingitud tööliste arvu ja palgakade suurenemisest.

Kavatsetav haiguskindlustuse laiendamise tööstusi tunduvalt ei puudutaks, küll aga teisi majandusalasid, kus kasutatakse palgalist tööjõudu. Uusi kuluseid tuleks aga teiste hulgas tööstusele juure ka van.-inv.-perek. kindlustuse teostamisega. Kui riigi toetus van.-inv.-perek. kindlustusele ei ole eriti suur, siis võib arvata, et kindlustusmaks peaks olema vähimalt 6% töötasust ja selle peaksid maksma tööandjad ja töövõtjad pooleks, s. o. kumbki 3%. Ei ole põhjust oletada, et see maks jääks ettevõtja kanda, vaid võib küll ütelda, et see veereb edasi tarbijale.

1934. a. andmeil oli tööpalga osatähtsus suur- tööstuses valmiskaupade väärtusest keskmiselt 18,60%. Järelikult võiks põhjustada 3% kindlustusmaks saaduste hinna kallinemist 0,56% võrra. Arvates, et ekspordiks läheb meil 25% tööstussaadustist ja et nende hindade ei ole võimalik kõrgendada 0,56% võrra ning peab selle hinnakõrgenduse veeretama siseturukaupadele, ei võiks siiski van.-inv.-perek. kindlustamise teostamine põhjustada tööstussaaduste hinna tõusu keskmiselt rohkem kui 0,7%. Arvestades seda, et osal tööstureil on ehk võimalik katta seda kulu kasu arvel ja et ratsionaliseerimise ja mehhaniseerimise tagajärjel palgakade osatähtsus võib langeda, tuleb seda 0,7% võtta maksimumina. 1934. a. andmeil oli õnnetus- ja haiguskindlustusmaksude osatähtsus suurtööstuse brutotoodangu väärtusest keskmiselt mitte üle 1,1%. Niisiis õnnetus-, haigus- ja van.-inv.-kindl. kokku moodustavad toodangu väärtusest 1,8% — sellest õnnetus-kindl. 0,33%, haiguskindl. 0,75% ja van.-inv.-perek. kindl. 0,7%.

See on muidugi keskmine, sest tööjõu osatähtsus brutotoodangu väärtusest on kõikum, olles

näit. murdudes ja kaevandustes 59,23%, tekstiil-tööstuses 17,15%, nahatööstuses 9,39%, toidu- ja maitseainetetööstuses 8,58% jne.

Nagu iga maksustamine, nii nõuab ka maksustamine sotsiaalkindlustuse heaks kaalutlemist otstarbekohase maksutamise või, teiste sõnadega, kulude katmise süsteemi leidmiseks.

Kulude katmise alal on sotsiaalkindlustuses kasutamisel kolm põhisüsteemi: repartitsiooni, kapitalikatte ja preemiasüsteem

Repartitsiooni süsteemi juures võetakse kindlustusmaksudena sisse niipalju kui on tegelikult väljaminekuid mõne lühema aja vältel. Harilikult on selleks ajavälteks eelarveaasta. Kulude jaotus maksjate vahel võib sündida kas aasta algul arvatava suuruse või aasta lõpul kulude tegeliku suuruse järgi. Repartitsiooni süsteemi kasutatakse meil riigiteenijate pensionide juures, kus riigi eelarvesse võetakse igal aastal pensioniks summasid nii suurel määral nagu arvutuste järgi neid kulusid on järgneval aastal tegelikult ette näha. Samuti kaetakse meil selle süsteemi järgi haiguste puhuks haigekassades kindlustatud tööliste kindlustuskulud. Selle süsteemi juures ei kogune tagavarasid tuleviku jaoks. Igal aastal jaotatakse maksjate vahel vaid need kulud, mis on vaja sel aastal tegelikult välja maksta.

Seda süsteemi on otstarbekohane kasutada seal, kus kulude üldsumma on aasta-aastalt enam-vähem püsiv, nagu haiguskindlustuse juures. Samuti võib seda kasutada pensionide maksmiseks riigi eelarve arvel. Van.-inval.-perek. ja õnnetuskindlustustes, nagu näeme allpool, ei ole selle süsteemi kasutamine otstarbekohane.

Kui haiguskindlustuse juures on kulude üldsumma aasta-aastalt sama kindlustatute arv juures üldjoontes püsiv, siis ei ole see seda õnnetuskindlustuse ja van.-inval.-perek.-kindlustuse juures. Võtame lihtsustatud näite ja oletame, et kindlustusele kuulub tööõnnetuse puhuks igal aastal 1000 töolist, kelledest saab aastas töö juures vigastada 10 inimest. Pensionääride arv kasvaks siis iga aastaga 10 võrra. Kui kindlustusühing peab igale vigastatule maksma 500 kr. pensioni aastas, siis kuluks pensionideks esimesel aastal 5000 kr., teisel 10.000 kr., kolmandal 15.000 kr. jne. Vastavalt sellele tõuseksid ka kindlustusmaksud aasta-aastalt. Tööandjal tuleks maksta pensioni kuludeks kindlustusmaksudena iga tööl oleva töölise kohta esimesel aastal 5 kr., teisel aastal 10 kr., kolmandal aastal 15 kr. jne. Kuna aga osa pensionääre aeg-ajalt surma läbi välja langeb ja administratsiooni- ning ravi-kulud säärases tempos ei tõuse, siis sellega aeg-

lustub kindlustusmaksude tõus. Mida vanemaks saavad pensionärid, seda rohkem langeb neid välja. Rea aastate järele saabub lõpuks seisukord, kus surma läbi väljalangevate pensionääride arv võrdub uuesti juuretulevate arvule. Kulude tõus on jõudnud siis oma haripunkti ja jääb püsima. Meie tööliste õnnetuskindlustuse ühingu maksid pensionideks tuhandetes kroonides: 1926. a. — 66,6, 1927. a. — 88,4, 1928. a. — 112,9, 1929. a. — 140,1, 1930. a. — 163,5, 1931. a. — 184,5, 1932. a. — 190,0, 1933. a. — 193,5, 1934. a. — 200,5, 1935. a. — 219,6, 1936. a. — 235,4 ja 1937. a. — 260,5. Niisiis on tõusnud kulud pensionideks 12 a. jooksul 3,9-kordseks ja tõus jätkub.

Üldjoontes samasuguse pensionideks vajaliste kulude tõusuga on tegemist ka van.-inval.-perek.-kindlustuses. Matemaatiliste arvutuste järgi jõuaks pensionääride arv haripunkti: Saksamaal tööliste van.-inval.-perek.-kindlustuses 1970. a., näidates tunduvat tõusu 1960. aastani; Tšehhoslovakkia 1924. a. kehtimahakunud tööliste van.-inval.-perek.-kindlustuses 2000. aastal, näidates suuremat tõusu 1980. aastani, ja Soomes 1939. a. kehtimahakavas rahvakindlustuses 2020. a., näidates suuremat tõusu 1980. aastani.

Repartitsiooni süsteemi kasuks tuuakse ette, et see koormab alguses majandust tagasihoidlikult ja võimaldab oma pikaldase tõusuga majandusel kohaneda uue koormusega. Peab aga ütleva, et see väike paremus läheb kaunis kalliks maksma tulevikumajandusele. Selle süsteemi juures tõusevad kindlustusmaksud pensionide kindlustuses mõne aja järele niivõrd kõrgeks, et need ei ole enam kandejõu kohased ei tööandjale ega töövõtjale ning viivad kokkuvarisemisele kogu kindlustuse korralduse. Et see ei ole vaid paljas oletus, võib järeldada sellestki, et nagu näitavad välisriikide van.-inval.-kindlustuste kalkulasioonid, rahvaarvu mitte tõustes, tuleb pensionääride arvu haripunkti poole jõudmisel iga nelja kindlustatu peale üks pensionäär. Sündivuse vähenemise tagajärjel rahvaarvu kahanedes võib see vahekord kujuneda veel ebasoodsamaks. On arusaadavaks üldnähtuseks, et pensionääride arv näitab kiirendatud tõusu majanduskriisi aastail, kus töö leidmine on raske ja selle tõttu kõik lähevad pensionile, kellel selleks on vähegi võimalus. Samal ajal langeb aga tööstuste kokkutomistamise tagajärjel kindlustatute arv ja nende palgatase ning palga üldsumma. Järelikult, et katta kõik kulud, tuleb repartitsiooni süsteemi juures eriti kriisiaastail tunduvalt tõsta maksu-määri, s. o. ajal, millal majandus selleks on kõige vähem kandejõuline.

Edasi on selle süsteemi suureks paheks see, et tulevased põlvned kindlustatud peavad kindlustusmaks maksma õige palju rohkem kui oleks vaja nende enestele pensioni väljateenimiseks. Puudujääk, mis on tingitud eelmiste põlvete vähem maksmisest, tuleb tasuda tulevastel põlvteedel. Vanemate patud tasutakse siin lastele. Kergeti võib tekkida olukord, et tulevastel põlvteedel oleks kasulik kindlustada end erakindlustuseltsis, kui võtta osa sotsiaalkindlustusest. Ja siis ei ole sotsiaalkindlustus neile enam hüve, vaid on ebasoodustav, majanduslik karistus.

Eelnimetatud põhjustel on üldiselt loobutud repartitsiooni süsteemi kasutamisest van.-inv.-perek.-kindlustuses. Seda süsteemi kasutas van.-inv.-perek.-kindlustuses riigikassa tõhusal toetusel Saksamaal 1924.—1933. a., sest inflatsiooni tagajärjel muutusid väärtusetuiks kindlustusasutuste kogutud kapitalid ning uuesti ümberkorraldamiseks oli tarvis aega ning tekkinud olukorra stabiliseerumist. 1934. a. läks Saksamaal tagasi varem kehtinud keskmise preemia süsteemile.

Et repartitsiooni süsteemi pahesid pehmendada niisuguste kindlustuste juures, kus kulud aastast suurenevad, selleks määratakse mõnikord algaastail maksud kõrgemad kui on ette näha kulud. Sellega koguneb alguses mõnesugune kapital, mille paigutamiseks saadavad protsendid kasutatakse väljaminekute katteks hilisemal aastail. Sellega saavutatakse see, et kulude järkjärguline tõus aeglustub mõningal määral. See moodus on osalt kasutamisel Saksa õnnetuskindlustuses ja võeti kasutamisele inflatsiooni surve 1923. a. Austria ametnike kindlustuses.

Kapitalikatte süsteemi juures võetakse kindlustusmaksudena sisse iga aasta nii suur summa kui kogusummas koos saadavate protsentidega on vajaline samal aastal määratavate pensionide maksmiseks kuni nende pensionide saamise õiguse lõpuni.

Määratakse kellelegi pension, siis on võimalik arvutada summa, mis on vajaline ühekorraga sisse maksa, et sellest summast koos kasutoovalt paigutamisest saadavate protsentidega jätkuks pensioni maksmiseks maksmise tähtaja lõpuni, s. o. kas surmani, tervenemiseni või määratud aastani. Seda summat nimetame kattekapitaliks ehk pensioni kapitaliseeritud väärtuseks.

Kapitalikatte süsteemi juures jaotatakse maksjate vahel mitte enam igal aastal pensionide maksmiseks tegelikult kuluv summa, nagu nägime repartitsiooni süsteemi juures, vaid see summa, mis on võrdne aasta jooksul uuesti määratud pensionide kapitaliseeritud väärtusele.

Kui repartitsiooni süsteemi vaatlemisel toodud lihtsustatud õnnetuskindlustuse näite juures tõusis igal aastal kindlustusmaksu summa proportsioonis 1:2:3, siis kapitalikatte süsteemi juures jääb samadel tingimustel, s. o. oletusel, et ühel aastal ei ole õnnetusi rohkem kui teisel ja et igal aastal määratavad pensionid on ühesuurused, kindlustusmaks igal aastal ühesuuruseks.

Iga uuesti juuretuleva pensionääri kohta vajaline kattekapitali suurus arvutatakse vastavate tabelite põhjal, mille koostamise aluseks on oletused kapitalist loodetava kasviku suuruse ja statistilistel vaatlustel põhjendatud oletused pensionääride tervenemise või surma läbi väljalangemise kohta. Kõllaldaselt suure arvu pensionääride ja vajaliselt ettevaatliku arvutusalauste valiku juures üksikute pensionide kapitaliseeritud väärtustest koosnev pensionifond kindlustab kõikidele pensionääridele neile määratud pensionide saamise kuni nende elu lõpuni või tervenemiseni, olenemata sellest, kas edaspidi kindlustus üldse eksisteerib ja kindlustusmaks võetakse. Puudujääk, mis tekib pensionimaksimisest neile pensionääridele, kes elavad kauem kui arvutuse aluseks võetud keskmine eluiga, kattub ülejäägiga nende arvel, kes surevad varem. Niisiis selle süsteemi juures maksetakse pensionid kindlustusasutuse korralduses olevast pensionifondist, millesse kantakse igal aastal uuesti määratavate pensionide kapitaliseeritud väärtused.

See süsteem on kohtame ja õige kasutamiseks õnnetuskindlustuse juures ja on kasutamisel meigi tööliste õnnetuskindlustuse ühinguis, õnnetusriisiko kulud on üks osa tootmiskuludest, ja on õiglase, et aasta jooksul juhtuvate tööõnnetuste kulud peavad katma need kätised, mis samal aastal töötavad. Nii see sünnibki kapitalikatte süsteemi juures. Repartitsiooni süsteemi siin kasutades peaksid tulevikus avatavad uued kätised, nagu ülalpool nägime, kandma ka suure osa nende kätiste õnnetusriisiko kuludisid, kes tegutsesid varematal aegadel ja oleksid nii kindlustusmaksudega kaugelst rohkem koormatud kui seda tingib ainult nende oma riisiko. Kapitalikatte süsteem võimaldab säilitada õnnetuskindlustuses kindlustusmaksude stabiilsuse eeldusel, et õnnetuste rohkus ja pensionide suurus jaguneb aastaile suhteliselt enam-vähem ühtlaselt. Mõningaid tegelikke kõikumisi kuludes aitab siin reguleerida kogutav tagavarakapital.

Kapitalikatte süsteemi juures koguneb aja jooksul kõllaldaselt suur pensionifond, mis kindlustuse endises ulatuses edasi kestes saavutab stabiilse taseme pensionääride arvu stabiilseks kujunedes. Kindlustumise lõpetamisel üldse hak-

kaab fond aasta-aastalt kahanema ja peaks teoreetiliselt võttes lõplikult kulunud olema viimise pensionaari summaga. Mõõdunud aasta lõpuk oli meie töölise õnnetuskindlustuse ühingu pensionifondi suurus 3.260.000 krooni. Nii mõnigi kord on inimeste poolt, kes asjaolusid ligemalt ei tunne, vihjatud sellele, nagu oleksid kindlustusühingute pensionifondid asjatud ega oleks vaja neid pidada. Töölised räägivad, et fondis on raha küllalt ja tuleks pensione suurendada, samuti räägivad ka tööandjad ja arvavad, et tuleks õnnetuskindlustuse makse vähendada. Ülaltoodud olgultusest peaks aga küll selge olema, et säärase arvamisega ei ole paikapidavad. Pensionifondi olemasolu õnnetuskindlustuse juures on mitte ainult õigustatud, vaid hädavajaline õnnetusriisiko kulude õiglaseks jagamiseks, et hiljem asutata- vad käitised ei oleks sunnitud kandma varem te- gutsemud käitiste riisikot ja et hoida kindlustus- maksu normid kogu aeg enam-vähem ühel ja sa- mal tasemel.

Kuidas oleks siis kapitalikatte süsteemi ka- sutamisega lugu van-inval-kindlustuses? Sta- tistilised andmed rahvastiku vanuselise koosseisu kohta näitavad, et vanade inimeste arv meil lige- mail aastakümneil suhteliselt tunduvalt tõuseb. Üle 50 a. vanade inimeste osatähtsus oli meil 1984. a. 24,2% elanikkonnast, 1945. a. arva- takse see tõusvat 26,4%, 1950. a. 27,7%, 1955. a. 29,6%, 1960. a. 31,8%, 1980. a. — 34,2%. (Rahvastiku probleeme Eestis, 1987. a. väljaanne lk. 154.) Rahvastik vananeb. Sellest tuleb teha järeldus, et vanade e-invaliidsuse-kindlustuse kehtivusel olles suureneb meil vanaduse tõttu pensionile minejate arv aasta-aastalt ja kaasas sellega suurenevad muidugi pensionideks vajali- sed kulud.

Vanaduse-invaliidsuse-kindlustuses on pen- sioni suurus harilikult sõltuvuses kindlustuses ol- dud ajaga. Mida kauem isik kindlustusse on kuulunud, seda suurem on ta pension. Sellega siis tõuseb aasta-aastalt määratavate pensionide suu- rus. See tõus jätkub kuni kindlustuse haripunkti jõudmiseni. Pensionide keskmise suurus tõusu ja vanaduse tõttu pensionile minejate arvu aasta- aastalt tõusmise tagajärjeks on, et aasta-aastalt tõuseb tunduvalt igal aastal väljamaksmisele kuu- luvate pensionide kogusumma, kuna maksjate arv näitab langust või heal juhul jääb samaseks.

Seega siis kapitalikatte süsteemi kasutamisel vanaduse-invaliidsuse-kindlustuse kulude katmisel põrkame jälle kokku kindlustusmaksu järk-järgu- lise tõusmise paljega, nagu seda nägime repar- titsiooni süsteemi vaatamisel. Tõsi küll, kapitali- katte süsteemi kasutamisel vanaduse-invaliidsuse-

kindlu(t)uses on järk-järguline kindlustusmaksude tõus palju tasandatum ja bagasihoidlikum kui reparaitsiooni süsteemi kasutamisel, kuid siiski küllalt tunduvalt, eriti veel majanduskriisi aastail, mil suureneb mõödapaäsmatult pensionile mine- jate arv ja väheneb maksjate ringkond.

Kui kasutada kapitalikatte süsteemi van- invaliidsuse kindlustuses, nõnda, et kindlustus- maksude kalkuleerimisel arvostatakse vaid ühel aastal pensionile minejate pensionide kapitaliseeritud väärtusi, siis tõusevad kindlustusmaksud iga aasta. Kuid seda süsteemi võib kasutada ka nõnda, et maksude määramisel arvostatakse pikema aja, näit. 5 või 10 a., vajadusi. Säärasel juhtumil maksud ei muutuks iga aasta, vaid iga pikema ajavälte (5 või 10 a.) järele. Perioodi esi- mesel poolel oleksid siis maksud suuremad kui väljaminetekud, kogumeks tagavarat, kuna teisel poolel maksud oleksid väiksemad kui on vaja pensionide kapitaliseeritud väärtusaks. Perioodi teisel poolel sünniks esimesel poolel kogutud ta- gavarade kulutamine. Perioodi lõpul jääks järele pensionifondi perioodi kestes määratud pensio- nide kapitaliseeritud väärtus. Kapitalikatte süs- teemi 10-a. perioodiga kasutas Suksamaa van- inv-kindlustuses 1889. 1890. a., kuid läks siis üle keskmise preemia süsteemile.

Keskmise preemia süsteem on kol- mandaks sotsiaalkindlustuses kasutatavaks ku- lukatte süsteemiks. Selle süsteemi juures arvu- tatakse oletuste põhjal kindlustusse astujate arvu, surevuse, invaliidsustumise, tervenemise, järelejäätavate perekonnaliikmete arvu, pensionide suuruse ja teiste nähtuste kohta kindlus- tusmaks, mis oleks kõigile ühtlane, hoolimata kindlustatute vanadusest kogu kindlustuse aja keskes, ja katalaks kõik kindlustusega nii olevikus kui ka tulevikus seoses olevad kulud.

Van-invaliidsuse kindlustuse juures on tege- mist kahe suguse sugupõlvega. See sugupõlv, kes kindlustusse astub kindlustuse sisseseadmise al- guses, on keskmiselt kaugelt vanem kui need sugupõlved, kes kindlustusse astuvad hilisemal aastail. Sellega siis esimene sugupõlv on kind- lustusasutusele ebasoodsam kui järgnevad, sest ta nõuab rohkem kulusid. Võime kindlustus- maksu välja arvutada eraldi kümmeagi sugu- põlve jaoks — esialgse ja järgnevate tarvis. Säärasel juhtumil oleks tegemist keskmise pree- miaga ühe sugupõlve jaoks. Pensioni saamise õigus koguneb kindlustatul aeg-ajalt. Iga kind- lustuses mõõdasaadetud aasta suurendab üksikord temale antava pensioni suurust. Peaks kindlus- tamine mõnel momendil lõpetatama, siis on ühe generatsiooni jaoks arvutatud keskmise pree- mia süsteemi juures kogunenud niipalju tagava-

rasid, et jätkub pensionide maksmiseks neile, kelledele see juba on määratud, ja teiste kindlustatute eest sissemaksmiseks uuele kindlustus-asutusele, et see arvestaks kindlustuse jätkamisel neid endises kindlustusasutuses olnud kindlustusaastaid, teiste sõnadega, jätkub oma kindlustusaastate tagantjärele ostmiseks. Oletusel, et sugupõlv koosneb vaid ühest isikust, saame me ette, mida tarvitatakse eraelu-kindlustuses, kus kindlustuspreemia suurus määratakse olenevalt sellest, kui vanalt keegi ennast kindlustab.

Keskmise preemia süsteem on peagu igal pool üldiselt van.-invaliiduse kindlustuses kasutatavaks kattesüsteemiks, kusjuures kindlustusmaksu ei arvutata mitte üksikute sugupõlvede järgi, vaid maks on ühtlane nii kindlustuse alguse kui ka järgnevate sugupõlvete jaoks.

Siin veeretatakse see osa kulusid, mis vanemal, alggeneratsioonil oleks tulnud rohkem maksta, et katta kõiki oma kindlustuse kulusid, kõikidele tulevastele generatsioonidele, oletades, et kindlustus kestab igavesti. Kuna kindlustusmaks on nii arvutatud, et vanema, alggeneratsiooni rohkemvajadused on jaotatud kogu lõpmatu tuleviku generatsioonidele, siis mõne aja möödumisel on kogunenud küll võrdlemisi suur kapital, millest kindlustuse lõpetamisel normaalselt peaks jätkuma juba määratud pensionide maksmiseks, kuid millest ei jätkuks täiel määral kindlustusaja tagantjärele ostmiseks uue kindlustuse puhul. Tekib mõnesugune väike puudujääk. Et kindlustus oletatakse igavesti kestvaks, siis see tehniline puudujääk ei takista kindlustusasutusel kohustuste täielist täitmist. Toome näite Tšehhoslovakkia 1924. a. van.-invaliiduse kindlustuse seaduse kalkülatsioonidest. Selle järgi tuleks maksa kindlustusmaksu kõige madalamas klassis aastas Tšehhi kroonides: alggeneratsioonil 226.77 ja tulevastel generatsioonidel 154.29 Kui aga liita praegune ja tulevased põlvned finantsiliselt ühiseks tervikuks, siis tuleks maksa aastas 176.96 Tšehhi krooni. Näeme, et siingi osa inv.-vanaduse-kindlustuse kulusid veeretatakse tulevastele põlvedele, kuid see veeretamine on kaugelt väiksem kui repartitsiooni süsteemi juures ja ka tublisti väiksem kui kapitalikatte süsteemi juures.

Keskmise preemia süsteemi vastu tuuakse seda, et selle juures kogunevad pensionifondi suured kapitalid, mis ära tõmmatakse majanduslikust ringkäigust. Niisugune arvamine ei ole põhjendatud, sest need kapitalid ei seisa, vaid juhitakse kindlustusasutuse poolt tagasi majanduslikku ringkäiku. See on sama, kui väidetakse, et pankadesse hoiule antud summad on välja lülitatud majandusest.

Teiseks vastuväiteks on, et inflatsiooni puhul võivad kogutud kapitalid väärtusetuks muutuda. Kuigi maailmasõja järele mõnedes riikides inflatsiooni tagajärjel see juhtus, siis ei saa seda nähtust võtta üldreeglina. Sääraselt mõeldes tuleks kodanike seas propageerida harkata, et nad loobuksid kokkukhoiust ja ei paigutaks raha pankadesse hoiule.

Nii siis sünnib sotsiaalkindlustuses keskmise preemia süsteemi juures kindlustuskulude katmine sääraselt, et maksud on kestvalt ühesuurused, vahet tegemata üksikute kindlustatute kui ka kindlustatute eri generatsioonide vanaduse järgi, kusjuures kõigist laekuvaist maksudest koos kogunevate tagavaradega ja sellest saadavate protsentidega jätkub kõikide olevikus ja tulevikus vajaliste kindlustuskulude katmiseks. See oleks van.-invaliiduse-kindlustuse juures kõige õigem kattesüsteem ja see on selles kindlustusliigis peagu üldiselt kasutatav.

Kasutatakse seda süsteemi mõnel pool ka õnnetuskindlustuses.

Üldiselt võib ütelda, et kasutades van.-invaliiduse-perek.-kindlustuses repartitsiooni süsteemi tuleks kindlustuskulude püsivkõrgusele jõudes maksa kindlustusmaksu ca 3 korda rohkem kui on vaja maksa alaliselt keskmiste preemiate süsteemi juures.

Kuid koos keskmiste preemiate süsteemiga kerkevivad üles ka mõnesugused raskused, mis nõuavad otstarbekohast lahendamist ja korraldamist. Sellelega, et kindlustuse algaastail on keskmiste preemiate süsteemi juures sissetulek suuremad kuludest, kogunevad kindlustusasutustele suured kapitalid, mis vajavad otstarbekohast paigutamist. Oletame näit., et van.-inval.-kindlustuse püsivkõrgusele jõudes (s. o. 50—60 a. pärast kindlustuse algust) oleks pensionide maksmiseks vajalise summa suurus aastas Kr. 15.000.000.— ja aastas sissetulevatest kindlustusmaksudest, pärast ravi- ja administratsioonikulude mahaarvamist, jääks pensionide maksmiseks järele Kr. 6.000.000.—. Järelikult oleks siis pensionide maksmiseks vaja juure saada aastas 9 milj. krooni. See summa tuleks katta pensioni fondi tuludest. Võttes normaalseks kapitali kasvuks 4% tuleme järeldusele, et niisuguseks pensioni fondiks, mis annaks 9 milj. krooni tulu, peab olema 225 milj. krooni. Iga 1 miljoni krooni suurune pensionide aastase kogusumma vähendamine või niisama suur riigi juuremaks aastas või niisama suur lisatulu aastas kindlustusmaksude suurendamise teel vähendaks pensionifondi suuruse vajadust 25 miljoni krooni võrra.

Möödaminges olgu tähendatud, et Daani

riigi ja omavalitsuste 1937/38. a. kulud juuremaksudeks sotsiaalkindlustusele olid 167 milj. Daani krooni, s. o. meie rahgas niisama palju kui meie riigi ja omavalitsuste eelarved kokku. Daani elanike arv on 3.762.000 Lätis makseti 1936. a. riigi poolt juure haigekassadele ja maa-elanikkonna ravimiskulude riigi kanda võetud osa katteliks 6 miljoniit latti. Läti elanike arv on 1.950.000.

Soome kalkulaatsioonide järgi tõuseb seal van.-inval.-kindlustuse (perekonna kindl. seal ei ole) fondi suurus kindlustuse püsivkõrgusele jõudes 14 miljardi Smrk. ehk 1134 milj. Ekkr. Soome elanike arv on 3.800.000. Suuremaks riigi ja omavalitsuste aastaseks juuremaksuks van.-inval.-kindlustusele on Soomes kalkuleeritud 450 milj. Smrk. ehk üle 36 milj. Eesti krooni.

Soomes hakati vanad.-inval.-kindlustuse fondi summasid koguma riigi eelarve korras juba aegsasti 1937. a. oli fondi suurus ca 850 miljoniit Soome marka ehk 68 miljoniit Ekkr. Meil sellele veel mõeldud ei ole.

Nagu eeltoodud lühikesest ülevaatest järeldada võib, muutub sotsiaalkindlustus tähtsaks teguriks, õieti ütelda rusikaks rahakapitali turul. Harilikult ei sisalda sotsiaalkindlustuse seadused üksikasjalisemaid juhtnõore investeerimise asjus rahvamajanduslikust vaatepunktist, küll aga sellest seisukohast, et fondid oleksid kindlalt paigutatud. Kindlustuse eduka funktsioneerimise seisukohast on vajaline, et fondid oleksid paigutatud kindlalt, tulutoovalt ja vajaliselt liikiidelt. Rahvamajanduslikust seisukohast on selge, et fondide kapitalid tuleb tagasi juhtida majanduslikku ringkäiku. Selle juures peab investeerimine olema mitmekesine, et

mõni majandusharu ei kannataks teiste eelistuse läbi. Mitmekesisust nõuab ka juba kapitalide paigutamise kindluse põhimõte. Tegelikus elus on siin muidugi ees rida raskusi, et kooskõlastada kindlustuse eduka funktsioneerimise huve fondide majanduslikult õiglaselt ja produktiivselt paigutamise põhimõttega. Ei saa ka nimetamata jätta raskusi suuremate kapitalide paigutamisel piiratud tööstuse arenemise võimaluste ja kapitalituru kitsuse juures. Ligemal küsimuse vaatlusel kerkitab üles rida teisigi probleeme. Kuidas neid probleeme lahendada, see on küsimus, mis väärib tähelepanu. Kuna investeerimise küsimus ei ole käesoleva kirjutuse teemaks, siis ma selle juures ligemalt ei peatu. Tegin need mõned vihjed vaid selleks, et anda kaudsetki ettekujutust investeerimise probleemi tähtsusest.

Sotsiaalkindlustuse arengusse löi mõninga seisaku maailmasõda. Pärast sõda kuni 1930. a. alanud majanduskriisini laienes sotsiaalkindlustus jõudsasti. Majanduskriis pidurdas, kuid õpetas igal pool aru saama kindlustuse tähtsusest kui rahva heaolu tähtsast tegurist. Ja majanduskriisi pehmenedes on sotsiaalkindlustus üldiselt igal pool hoogsalt laienenud. Kultuurriikidest on veel õieti ainult Eesti, Läti ja Leedu järele jäänud, kus ei ole vanaduse, invaliiduse ja perekonna kindlustust või mõnd neist kindlustusharudest. Läti löi möödunud aastal vanaduskindlustuse teostamiseks esialgse fondi, kuhu on määratud juba kaks aastat à 1 milj. latti ja juhitakse muidki sissetulekuid. Ka meie oleme sammumas sotsiaalkindlustuse laiendamise rada. Et see hädavajaline on, selles ei ole minu arvates põhjust kahelda.

P. Margna.

V. Simsivart Kaubandus-tööstuskoja direktoriks

23. novembril s. a. peetud Kaubandus-tööstuskoja nõukogu koosolekul kinnitati koja juhatause ettepanekul Kaubandus-tööstuskoja direktoriks, milline ametikoht pärast dir. M. Hurda surma jäi vakantseks, senine koja direktori k. t. ja pankade sektsiooni nõunik V. Simsivart.

Valdemar Simsivart on sündinud 24. aug. 1897. a. Tallinnas. Õppis 1914. a.-ni Gustaf-Adolfi gümnn. Tallinnas; lõpetas 1917. a. reaalkooli Peterburis; õppis Riia polütehnikumis ja Tartu ülikoolis majandusteadust, lõpetades viimase 1927. a. Võttis Vabadussõjast osa vabatahtlikuna lipniku aukraad's. Majanduslikku tege-

vust algas 1921. a. praktikandina ETK-s, 1922. kuni 1923. a. ärijuhi abi o.-ü. „Abi's“, 1923. kuni 1926. a. E. Panga ametnik, 1926. a. Kaubandus-tööstuskoja pangandus- ja kindlustussektsiooni sekretär, 1931. a. samas äride registreerimise osakonna juhataja ja 1935. a. pangandus- ja kindlustussektsiooni nõunik; 1926. a.-st ühtlasi Tallinna Pankade Nõukogu sekretär; 1934. a. riigi statistika nõukogu liige, 1935. a. Narva Linaketramise Manufaktuuri Ühisuse juhatause liige, 1936. a. kindlustusnõukogu liige, 1937. a. E. Kaupmeeste Majanduskeskuse nõukogu abimees ja Põhja Kindlustusaktsiaseltsi nõukogu

lige; olnud E. Majandusteadl. Seltsi abiesimees. Võttis osa 1933. a. Balti majanduskonverentsist Riias, viibinud Kaubandus-tööstuskoja ja Tallinna Pankade Ühingu ulesandel Saksamaal, Belgias ja Rootsis. Avaldanud artikleid majanduslike ja pangaküsimuste üle ajakirjades ja ajalehtedes.

V. Simsivart on koja tegevuse algusest peale tegutsenud panganduse ja kindlustusasjanduse alal kojas, olles algul selle sektsiooni sekretär ja hiljem nõunik ning dir. M. Hurda surmast saadik koja direktori kohuste täitja. Kojas juhatus hinnates V. Simsivardi kauaegset tööd Kaubandus-tööstuskojas, tema suurt vilumust koja tegevuse aladel, mis omandatud paljude aastate jooksul ja direktori asetäitjaks olemise ajal, seadis V. Simsivardi üles ainsa kandidaadina koja direktori kohale, millise ettepaneku nõukogu kinnitas ühel häälel.

Koja nõukogu esimees J. Sihver ja koja juhatuse esimees J. Puhk pöördusid nõukogu koosolekul vastse direktori poole lühikeste tervitussõnadega, avaldades lootust edukale koostööle uue direktoriga Direktor V. Simsivart tänas usalduse eest ja lähendas omalt poolt, et tema töö kojas saab olema kergem kui neil, kes ajasid esimesi vagusid sellel põllul, sest müüd on koda juba võitnud üldise tunnustuse. „Tahan töötada täie erapooletuse ja parima arusaamisega kõigi

V. Simsivart

koja ümber koondunud majandusalade huvides ja üldise kodumaa rahvamajanduse kasuks,“ lõpetas dir. Simsivart.

Tehnilise juhtkonna küsimus tekstiiltööstuses

Tekstiiltööstuse arengu üheks oluliseks osaks on kahtlemata ka tööjõudude ja tehnilise juhtkonna probleem. Nagu teada, tekstiiltööstus on valdavalt naiste tööala. Naiste osatähtsus on 65% kogu tekstiiltööliskonnast. Praktiliselt peetakse küllaldaseks tekstiiltööstuse lihtsamatel töödel oskuse omandamiseks kolmekuist perioodi. Pikemaajalist ettevalmistust aga eeldab juba poolmeistrite kaadri kasvatamine. Täiesti eriküsimuseks on siinjuures meistrite ettevalmistamine. Tekstiiltöösturkond on omal algatusel poolmeistrite ettevalmistuse küsimuse juba kahe aasta eest päevakorda võtnud. Narva tekstiilvabrikute kulul töötavad juba teist aastat poolmeistrite ettevalmistamise kursused. Tallinnas anti samalaadilisele koolile toetust ja 1937. a. Üleriiklik Tekstiiltöösturite Ühing koos Haridusministeeriumi ning Tekstiil-eriteadlaste Liiduga asutas sihtasutuse „Tekstiiltööstuskool“, mis peab praegu ülal 2-aastase kursusega tekstiilpoolmeistrite kooli. Poolmeistrite järelkasvu küsimus peaks

olema seega saanud kõige praktilisema ja otsarbekama lahenduse.

Tekstiilmeistrite ja tehniliste juhtide küsimus on komplitseeritum. Meie tehnikaülikool ei valmista ette tekstiilinseneri ja samuti, arvestades tekstiiltööstuse suhteliselt väikest ulatust ja vähest meistrikohtade arvu, ei ole kuigi hõlpsalt, ilma õige suurte kulutusteta, teostatav meistrite kooli rajamine. Arvestades veel tekstiilkaupade moodide kiiret vaheldust, uute töötlemismeetodite juuretulekut, on hädapäraselt vajaline, et aegajalt tehniliste juhtide kaadri värskendamiseks kutsutaks kvalifitseeritud eriteadlasi teistelt maadelt ja saadetakse omi välismaale õppima ning täienduma. Andmed näitavad, et viimase kahe aasta jooksul on tekstiiltööstuses välismaalasist eriteadlaste arv vähenenud 12 isiku võrra, s. o. 28%. Sama ajavahemiku vältel on 9 isikut vahetatud uute eriteadlaste vastu. See tõendab, et välismaalasist eriteadlasil pole siin mingisuguseid püsivaid kohti, vaid neid vallandatakse ja palgatakse tar-

viduse järele. 1936. a. oli Eesti tekstiiltööstuses 47 välismaalasest eriteadlast, nendest 23 Saksast, 8 Poolast, 5 Inglismaalt, 4 Tšehhoslovakkia, 5 Lätist, 1 Soomest ja 1 Rootsist.

1938. a. oktoobris tegutses Eestis 34 välismaalasest eriteadlast, neist Saksamaalt 16, Britist 5, Tšehhoslovakkia 4, Poolast 6 ja Lätist 3. Eriteadlaste kaader on komplekteeritud seega tuntud tekstiiltööstusmaadest, nagu Briti, Tšehhoslovakkia, Poola, Saksa jne.

Välismaalasist eriteadlaste arvu vähenemisega rööbiti on kiiresti tõusmas välismaa tekstiilkoolides ja meistrite koolides õppivate eestlaste arv. Kaubandus-tööstuskoja andmeil on praegu välismaa tekstiilkoolides, nagu Langenbielaus, Reutlingenis, Cottbusis, Aachenis, Brünnis ja Chemnitzis, omal käel õppimas vähimalt 8 isikut. Pealeselle on 9 isikut saadetud vabrikute poolt välismaale.

Tehniliste juhtide ja meistrite kohtade arvu

Eesti tekstiilsuurtööstuses võib hinnata praegu ümarguselt 200-le. Välismaalaste osatähtsus on siin seega 17%. Selle juures on olukord viimase kümne aasta jooksul tunduvalt muutunud. Kui kümme aastat tagasi samade tehniliste juhtide ja meistrite kohtade arv oli 150, siis täideti neist välismaalasist eriteadlaste poolt 40—50%. Ühtlasi on viimase kümne aasta jooksul välismaa tekstiilkoolides ja meistrite koolides ca 25 isikut saanud ettevalmistuse ja asunud praktilisele tööpõllule. Siinjuures ei tule ka unustada, et tekstiilsuurtööstuse ettevõtete arv on 10-aastase perioodi kestes suurenenud 26-lt 53-le ja nende uute ettevõtete tehnilise juhtkonna on pidanud andma suures enamuses vanad ettevõtted nende juures vajalise ettevalmistuse saanud tehnilisest kaadrist. Nagu kogutud andmed näitavad, on tekstiiltööstusel kavatsus lähema paari aasta jooksul saata välismaale õppima veel kuni 15 isikut, osa neist poolmeisterite koolide lõpetanute hulgas andekamaiks osutunud isikuist.

Rootslase Thorsten Ohde ettekanne monopoli-probleemidest põhjariikide tööstuses

Eesti Majandusteadlaste Seltsi referaatõhtul

23. nov. s. a. peatoimetaja Thorsten Ohde Rootsist Eesti Majandusteadlaste Seltsi poolt korraldatud referaatõhtul Kaubandus-tööstuskoja ruumes kõneles monopoliprobleemist põhjariikide tööstuses. Külaline kõneles saksa keeles. Pealtkuulajaid oli ilmunud rohkesti.

Kokku võttes ütles referent järgmist:

Vahe erakartelli ja riigi poolt tunnustatud sundkartelli vahel, praegusaja monopolivõimude vastumõju avaldamise seisukohalt, on kaugelt suurem kui see võib näida esimesel pilgul. Isegi siis, kui erakartell või -trust valitseb 90% või 95% tootmisest, võistleva ettevõtte vaba ettevõtlikkuse süsteemi kohaselt on ikkagi seaduslik õigus alustada sel alal tegevust, niipea kui selleks avaneb võimalus.

Sundkartellide süsteemi puhul aga pääs kogu sellele majandusharule või kogu sellele tootmisalale on hermeetiliselt suletud. Ei ole kunagi võimalik tegelikult tõestada, kas mingi kartell on kuritarvitanud tarbijate kannatust või mitte. Ei saa nimelt olema kunagi teiste tootjate tooteid selleks, et neid võrrelda hinnalt ja kvaliteedilt.

Nõutakse vaid lihtsalt, et ostjail olgu üldiselt piiritu usaldus riikliku hinnakontrolli vastu, kel-

l lel rida ametnikke valvab tuhandete mitmesuguste rahvamajanduslike kaupade hindade kujunemist.

Rida juhtumeid tegelikust elust on olnud vaatlusmaterjaliks selleks, et äratada ja süvendada arusaamist ettevõtlikkuse vabaduse ja vaba hinnakujunemise tähtsusest. Isekorraldamine selliselt on avaldanud kasvatuslikku mõju tööstuslikele ringkonnile ja on põhjustanud, et need rajaksid oma organiseerimispoliitika selliselt, et hoidutaks väljakutsuvaist monopolistlikest kuritarvitusist.

Väljaastumised Rootsis varem valitsenud monopolihinna kujunemise vastu on mõjunud sotsiaalmajanduslikult selliselt, et on toimunud rahvamajandusliku tegeliku sissetuleku netokasv ja ühes sellega ka töus tootmis- ja tegevusrohkuses. Ka seal, kus selliste vahelesegamiste tõttu hinnad suruti alla, see ei kahjustanud kartellettevõtteid, vaid, just vastupidiselt, põhjustas säärase suure läbikäigu töusu, et nad lühikese aja pärast juba jälle töötasid normaal-kasudega, sealjuures aga võisid anda tööd suu-remaarvulisele töölishulgale kui varemalt.

Uuesti üleskerkinud võistlus kutsus esle müügitehinguis ratsionaliseerimistegevuse, kulu-

de vähendamise ja otstarbekohasemad organisatsioonivormid.

Lühidalt oleks siin võimalik tuua vaid üksikuid kindlakujulisi näiteid.

Kartelli koondunud rootsi margariinitöösturid maailmasõja järele olid hankinud endale tugeva monopolistliku seisukoha, mis äratas tarbijaskonnas üldist rahulolematust. Rootsi tarbijateühingud otsustasid 1920. a. ehitada oma tehase, mis alustas tegevust 1921. a. novembris. Erasmargariini hind oli sel ajal Kr. 2.70 kg. Tänu jargnevale võistlusele margariini hind langes Kr. 1.10 peale kevadel 1922. a.

Võib veel lisada, et võitoodang samal ajal rohkem kui kahekordistus ja kodumaine tarvitamine ligikaudu kahekordistus. Või ja margariini tarvitamine kokku tõusis 1913. aastast (mil ta oli suurem kui 1920. a.) kuni 1935. aastani 10,1 kg-lt 18,5-le inimese kohta. On seega selge, et ebanormaalselt kõnge margariinihind takistas mitte ainult margariini, vaid ka või tarvitamist. Rahvamajandusliku koguosustuvõime tõusu, millele jõuti hinnalangemise tõttu kuni 1936. aastani, võib arvata mitte vähem kui 100 miljoni kroonini.

Ka kummitööstuses oli tugevaniaid rootsi kartelle. Seal kordus sama. Tööliste arv selles tööstusharus tõusis 1926. ja 1934. aasta vahel 4090-lt 6245-le, s. o. rohkem kui 50%. Rohkem muutusi selles arenemises ei ole ette tulnud sellest ajast saadik. Kui hinnata väljaminekute vähenemist tagasihoidlikult 1 krooniga paarilt, tarvitaja kokkuvõid vaid pealisjalnõudelt ja kummikingadelt 1927. aastast kuni 1936. aastani on 6—7 miljonit aastas ehk kogusummas 60—70 miljonit krooni.

Mis siin on öeldud Rootsist, puutub suurel määral ka üldiselt nende naabrisse — Daanisse.

Üldiselt on isekorraldus ajanud nii tugevad juured daani teadvusse, et daani trusti- ja kartelliseadus, mis paljude aastate ettevalmistamise järele 1937. aastal ilmus (seadus kokkuleppehindade kohta 18. maist 1937. a.), sisaldab tähtsaima tingimusena koguni trusti- ja kartellregistri sisseseadmist. Sellesse registrisse tuleb kanda kõik sellised lepped, milledest saab oletada, et need toovad endaga kaasa ülikõrgendatud hinnad või ühiskonnale vaba majandustegevuse kahjulikud kitsendused.

Mida eriti tuleb esile tõsta, on olukord, et

kõigis Skandinaavia maade seadusandlustes on antud avar ruum isekorraldavuse väljaastumiseks trustide ja kartellide kurjastitarvituste vastu. Kõigis kolmes maas, eriti aga Rootsis ja Daanis, võib seejuures osutada väga kaugeleulatuvale praktilisile kogemusile. Siit sotsiaalmajanduslikud mõjud on välja toonud, kui tähtis on hoida ettevõtlikkuse vabadust üldse kõigele ettevõtlikkusele. Sellele seisukohale asumine ettevõtlikkuse vabaduse kasuks loomulikult ei takista riikliku mõju laiendamist majanduselule teistel teedel — sotsiaalpoliitika, sissetulekute jaotus maksude teel, sisseveo reguleerimine, omandatud majandusalade üleviimine riigi valitsemise alla jne.

Üldse vaid siis, kui uues püüete süsteemis tõhib jääda püsima oma kohale vaba hindade kujunemine, osutub võimalikuks lahendada konflikti igaladiliste majanduspoliitiliste ideoloogiate ja uue majandussüsteemi paljude ebaselgete ringikobamiste vahel, milleid on esitanud meile viimaste aastate areng, lõpetas referent.

1. DETSEMBER

Veel

20 *tööpäeva*
pühadeni

Teie tellimised veel

daamide
& härrade

rätsepaärri

F-ma SCHWARZ

KULLASEPA 9

TELEF. 443-03

Ratsionaliseerimise Komitee otsuseid

Paberi formaatide asjus

Nüüdsest peale avaldatakse kõik äriaringkondadele tahtsad Ratsionaliseerimise Komitee otsused Kaubandus-tööstuskoja Teatajas.

Silmas pidades meie paberiturul valitsevat segadust nii paberi formaatides kui ka kvaliteedis algatati rea Tartu kirjastuste eestvõttel Ratsionaliseerimise Komitee ees paberi turu ja formaatide korraldamise ning normeerimise küsimus.

Nimetatud küsimuse lahendamiseks moodustati Ratsionaliseerimise Komitee juure paberitoodete standardimiseks kirjastuste ja paberi-kauplejate esindajaist koosnev komisjon nõunik A. Otsa juhtimisel. Komisjon, oma koosolekuil kaalunud paberi formaatide standardimist ja silmas pidanud välismaal väljatöötatud ja tarvitusel olevaid formaate, leidis, et kõige vastuvõetavamad ja otstarbekamad on Saksa „Normenausschuss“ poolt väljatöötatud „Din“ (Deutsche-Industrie-Normen) paberi formaadid.

Eelpoolnimetatud kaalutlusil kirjastuste ja paberi-kauplejate esindajaist moodustatud paberitoodete standardimise komisjon otsustas teha Ratsionaliseerimise Komiteele ettepaneku tunnistada vastuvõetavaks ja panna Eestis maksma Saksa „Din“ (Deutsche-Industrie-Normen) paberi formaadid, norm nr. 476 all väljaantud A-ahel ühes B, C ja D vaheahelatega vastavalt sellele ettepanekule tegi Ratsionaliseerimise Komitee 10. oktoobril 1938. a. otsuse vastu võtta ja Eestis maksma panna „Din“ paberi formaadid.

Otsus nr. 1.

Ratsionaliseerimise Komitee poolt 10. oktoobril 1938. a. vastuvõetud ja majandusministri

poolt kinnitatud paberi formaadid avaldatakse teadmiseks ja täitmiseks järgmiselt:

I A-ahel

Formaadi nimetus	Formaadi mõõt mm.
4 A 0	1682 × 2378
2 A 0	1189 × 1682
A 0	841 × 1189
A 1	594 × 841
A 2	420 × 594
A 3	297 × 420
A 4	210 × 297
A 5	148 × 210
A 6	105 × 148
A 7	74 × 105
A 8	52 × 74
A 9	37 × 52
A 10	26 × 37

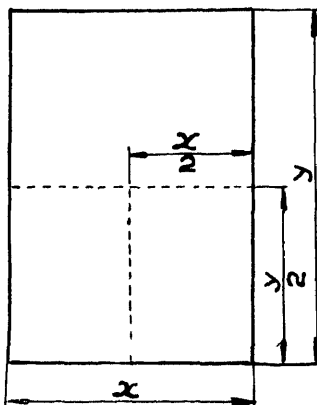
„Din“ paberi formaat.

„Din“ paberi formaatide süsteem on meetri-line, matemaatiline formaatide süsteem, mis on rajatud kolmele põhimõttele:

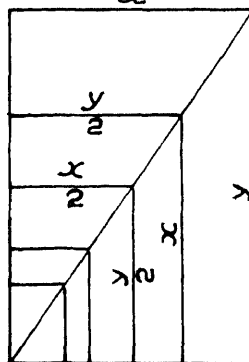
1. Poolitamise põhimõte — kõik ühe formaatide ahela formaadid on tuletatud eelmistest formaatidest poolitamise teel. Mõlemate formaatide pinnad suhtuvad nagu 1:2 (joonis 1).

2. Sarnasuse põhimõte — formaadid on üksteisele sarnased. Kõikide formaatide küljed x ja y suhtuvad nagu 1:√2; $x:y=1:√2$ (joonis 2). Mõlemad küljed suhtuvad seega teineteisele nagu ruudu külge ruudu diagonaallile (joonis 3).

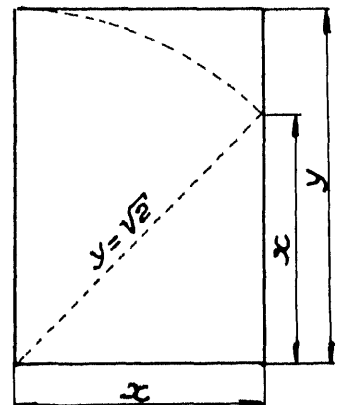
Joon. 1.

Joon. 2.

Joon. 3.

II.

A-ahel ühes B, C ja D vaheahelatega.

Formaadi nimetus	A-ahel	V a h e a h e l a d		
		B	C	D
A 0	841 × 1189			
B 0		1000 × 1414		
C 0			917 × 1297	
D 0				771 × 1090
A 1	594 × 841			
B 1		707 × 1000		
C 1			648 × 917	
D 1				545 × 771
A 2	420 × 594			
B 2		500 × 707		
C 2			458 × 648	
D 2				385 × 545
A 3	297 × 420			
B 3		353 × 500		
C 3			324 × 458	
D 3				272 × 385
A 4	210 × 297			
B 4		250 × 353		
C 4			229 × 324	
D 4				192 × 272
A 5	148 × 210			
B 5		176 × 250		
C 5			162 × 229	
D 5				136 × 192
A 6	105 × 148			
B 6		125 × 176		
C 6			114 × 162	
D 6				96 × 136
A 7	74 × 105			
B 7		88 × 125		
C 7			81 × 114	
D 7				68 × 96
A 8	52 × 74			
B 8		62 × 88		
C 8			57 × 81	
D 8				48 × 68
A 9	37 × 52			
B 9		44 × 62		
A 10	26 × 37			
B 10		31 × 44		
A 11	18 × 26			
B 11		22 × 31		
A 12	13 × 18			
B 12		15 × 22		

3. Ühtluse põhimõte — formaadid on seotud meetrimõõdustikuga. Algformaadi pind on võrdne meetrilise pinnamõõduga (ruutmeeter), s. t. $Xxy = 1 \text{ m}^2$ ($0,841 \text{ m} \times 1,189 \text{ m} = 1 \text{ m}^2$).

Algformaadist poolitamisel ja edasipoolitamisel saadava A-ahela kõrvale on loodud vaheahelad B, C ja D

B-ahela moodustavad geomeetrilised vaheformaadid A-ahela formaatide vahel. C- ja D-ahelad on geomeetrilised vaheformaadid A- ja B-ahelate formaatide vahel.

Olgu siinkohal tähendatud, et viimastes Saksa „Din“-formaatide väljaannetes on loobutud D-ahelast. Meie aga esialgu just ülemineku pehendamiseks sellest ahelikust loobuda ei saa.

„Din“-formaadid on peale Saksamaa tarvitusele võetud veel Belgias, Hollandis, Norras, Poo-

las, end. Austrias, Šveitsis, Tšehhoslovakkias, Ungaris, Rootsis, Nõukogude Venes ja Hiinas.

Otsus nr. 2.

Ratsionaliseerimise Komitee poolt 7. novembril 1938. a. vastuvõetud ja majandusministri poolt kinnitatud otsus paberi formaatide rakendamiseks avaldatakse teadmiseks ja täitmiseks järgmiselt:

Võtta tarvitamisele ja panna maksma Ratsionaliseerimise Komitee poolt 10. oktoobril 1938. a. vastuvõetud „Din“ paberi formaadid A-ahel ühes B, C ja D vaheahelatega, alates 1. jaanuarist 1939. a., kusjuures põhjendatud juhtumeil jätta paberitööstustele, kauplustele ja kinjastajale võimalus valmistada ja müüa esialgu paberit ja paberi- ning trükitööteid eri formaatides nende eneste poolt esitatud erandite ja tähtpäevade järgi.

Kauplemisest Tallinna vanakraamiturul

Kauplemine Tallinna vanakraamiturul ja samuti Uuel turul nii lahtistelt laudadelt kui kandeviisil on aastate jooksul võtnud sellase ilme ja ulatuse, millest ei saa vaikides mööda minna. Vanakraamiturule on ehitatud umbes paarsada kinnist kaupluseruumi täiesti uue kaubaga kauplemiseks iga päev, kuid pühapäeviti on seal nende äride kõrval mitu korda rohkem kauplejaid väljas platsil uue ostetud kaubaga, nagu kuld- ja hõbeasjadega, karusnahkadega, jalanõudega, kallidega, igasuguse pudukaubaga, kirjutusmaterjaliga jne.

Tallinna toiduaineteturul kaubeldakse äripäeviti platsil ja kandeviisil toakingadega, sukkadega, sokkidega, pesuga, pudukaubaga jne.; eriti pühade eel on siin käimas elav kaubitsemine kõige mitmesugusema kaubaga.

Tallinna linnaomavalitsuse tähelepanu on korraldvalt pööratud asjaolule, et üksnes juba ruumi nappuse tõttu turul pole soovitav ega otstarbekohane arendada toiduaineteturul kauplemist uue poekaubaga, välja arvatud ehk käsitöötoodete müük kauba valmistajate eneste poolt. Kahjuks pole aga senised sammud, mis on astutud Tallinna linnaomavalitsuse ees, annud mingeid tulemusi.

Tekib küsimus, kas on igasuguse uue poekauba müük turgudel laudadelt ja kandeviisil ilma vastava äritunnistusega seaduslik või mitte. Ja kui linnaomavalitsusele on tõepoolest linna-

seadusega antud piiramata õigus kauplemise korraldamiseks turgudel, siis tuleks astuda samme selleks, et linnaomavalitsuse õigusi säärase ebaterve võistluse tekitamises kaubanduse alal piirataks.

Otsemaksude seadus praegusel kujul jätab paraku avarad võimalused kandeviisil kauplemiseks äritunnistuseeta. Seoses uue Ärimaksuseaduse maksmahakkamisega tulevad lähemal ajal revideerimisele OMS mõnede paragraafide lisad. Siin olekski paras juhused radikaalselt piirata säärase kandekaupluste tekkimist, mis ei kuulu ärimaksu alla, nagu see aset leiab turgudel ja laudadel.

Ka praeguse korra juures tohib ju Tallinna toiduaineteturul kaubelda vaid vähest uute poekaupadega. Vastamata suurele hulgal protokolidele, mis politseivõimude poolt koostatakse seadusevastase kauplemise pärast turul keelatud kaupadega, leidub ometi rohkesti neid, kes hoolimata karistuse ähvardusest ei jäta lubamatut kauplemist. Praeguse Tallinna turu korralduse juures on säärase kauplejate tabamine raskendatud, sest politsei valve on vähene ja politseiametniku lähenemisel määruse rikkujad tavaliselt põgenevad rahvamurdu.

Lõplikku parandust sellesse olukorda võiks tuua see, kui Tallinna turg viiakse üle turuhootesse, nagu mujal maailmas.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt

Tollialandusi Poolas

Dziennik Ustaw nr. 84, 31. oktoobrist 1938, avaldab rahaministri määruse, mis sisaldab kümme kaupade nimestikku, millele antakse tollialandusi ajajärgul 1. novembrist 1938 kuni 30. aprillini 1939.

Esimeses nimestikus märgitud kaupadele antakse tollialandust igakordsel rahaministri loal ja selles loas määratlavail tingimusi.

Teises nimestikus märgitud kaupadele antakse see selle tööstus-kaubanduskoja tunnistuse põhjal, kelle piirkonnas asub tööstus, kes neid kaupu vajab.

Kolmandas nimestikus märgitud kaubad saavad tollialandust tingimusteta ja tolliametid annavad seda tollisoodustust automaatselt ilma erilise palveta.

Esimeses nimestikus leidub ka kaupu, mis võiksid huvitada Eesti väljarvedu Poolasse, nimelt:

(alandatud toll protsentides normaalsest, autonoomsest, tollinormist, kusjuures toll arvestatakse sisseveotelli I või II kolonni järgi, vastavalt sellele, kumb neist on maksev käesoleva kauba kohta):

129, p. 5. Kaseiin	40%
ex 255. Räimed	40%
ex 488, p. 2, ex lit. b. Galaliit kepikes- tes ja torudes, läbimõõduga 2 cm ja vähem, tööstuslikeks otstarveteks	40%
611 ex p. 2. Puuvillane niit kalavõr- kude valmistamiseks	tollita.
927 ex p. 1. Vana malm (tüki'd ja jäät- med)	5%
1168 p. 7, ex lit. e. Filmikroonika posi- tiivid	tollita.
Kolmandast nimestikust:	
ex 834 p. 1. Välismaa firmade reklaam- plakadid	tollita.
1159 p. 1 ex lit. c. Piimakaalud:	
üle 250 kg	20%
üle 50—250 kg	15%

Uus «Inglise-eesti sõnaraamat»

Nüüd on siis ilmunud meie neljas „Inglise-eesti sõnaraamat“. Pärast Mihkel Neumanni, Hans Pöhli ja Marie Varese raamatuid kolmekümme aasta jooksul on ilmunud müügile Vidrik Vihervälja ja Eino Gepesoo nime all „Inglise-eesti sõnaraamat“, mis ületab kõik senised katsetused ja tahab olla inglise keele alal tähtsaks abivahendiks nüüd, kus inglise keel on võitnud

esimese võõrkeele koha mere koolides ja osutab muudelgi aladel, eriti aga ärielus, uha enam silmapaistvust.

Raamat kujutab enesest meie raamatuturul ebaharilikku suurusega köidet, on vaimuselt nägus ja kergesti käsitletav. Sisultki näib uus teos rahuldavat tarvitajaskonda ja on raamatu levikule kindlasti kasuks seegi, et 5. novembril s. a. on Haridusministeerium arvanud ta koolidele soovitatavate teoste hulka.

Agas väljaspool koolegi leidub palju neid, kes vajavad usaldatavat õpikut-käsiraamatut inglise keele alal. Ja ei ole neid vist vähe ka ärielu alal. Loodame, et kõik needki suudavad rahuldada oma keelelisi tarvidusi selle uue raamatu kaasabil.

Peale sõnaraamatu ligi 1500 lhk.-veerul sisaldab raamat terve rea tähtsaid lisasid, m. s. grammatilise osa ja korrapäratute verbide tabelid, lühendite ja kontraktatsioonide loetelu, geograafiliste ja isikunimede loetelu, ülevaate briti ja ameerika mõõdustikust, päevakohase täiendusosa jne. Raamatu hind on brošeeritud teose eest kr. 9.50.

Triikpesutööstus

valmistab meeste pesu tellimisele:

päevasärke,
frakisärke,
kraesid,
veste,
pidžaamasid,
supelmanteleid
jne.

Diplom. meistri

L. Krupkini

juhatusel

Tallinn, Sauna tän. 8

Telefon 459-59

Praha kaubandus-tööstuskoda aitab kaasa ärisidemete loomiseks Tšehhoslovakkiaiga

Praha kaubanduskoda teatab, et Tšehhoslovakkia vabariik hiljuti toimunud territooriumi vähenemisele vaatamata oma tihedat sidet ja huvi kaubavahetuses teiste riikidega tahab endiselt alal hoida.

Tšehhoslovakkia vabariik püsivat endiselt alal eksporttööstuse maana; tema tööstus ja kaubandus eksportivad ka tulevikus kõiki neid kaupu, mida selle maa ärisõbrad kogu maailmas Tšehhoslovakkiaast aastakümnete jooksul on tellinud.

Äriühenduste asjus Tšehhoslovakkiaiga palutakse pöörduda kaubandus-tööstuskoja poole Prahas, kes on valmis tasuta andma

igasugust informatsiooni ja abi sidemete loomiseks.

Tähelepanekuks meie import-äridele

Nagu Maksude Talitus teatab, on üks firma Leipzigis juba kolm korda oma originaalpuudelid, milles leidus alkoholiga liköör-eeter, varustanud odavamalt tolliga ainete nimetusega, mille tagajärjel võib ette tulla ebaõigeid tarifitseerimisi ja tekkida kahju fiskusele. Seda arvestades on Maksude Talitus teinud korralduse kõigile tolli-inspektoreile tulevikus avada kõik selle firma poolt, kelle nime jätmise siinkohal nimetamata, Leipzigist tulevad saadetised ja kontrollida nende sisu, hoolimata sellest, kas on tegemist originaalpakisega või mitte.

Äride register

Oktoobrikuu teisel poolel

Registreeritud uued firmad (järg).

196. Al. Vadi, Pala v., Aru t., jahuveski, pidaja Aleksander Vadi.
197. Edur Vaher, Käru v., Jõe k., segakauplus.
198. Ins. Villem Vaher, Nõmme, Kaitse 3, chitustarvete-, peamiselt betoonkividetööstus.
199. Johannes Valdaru, Nõmme, Õitse 23, potisepatööde ettevõtte.
200. P. Vares, Tartu, Kesk 41, vilditööstus, ärip. Peeter Vares.
201. Jaan Veber, Tallinn, Lutheri 23, heina- ja kaerakauplus.
202. Ado Veigel, Tallinn, Koidu 90, ehitus-ettevõtja.
203. Gustav Veli, Küti v., Pajusi k., segakauplus.
204. Väliskaubanduse agentuur „Balta“ J. Vendelin & G. Fr. Lackschevitz, Tallinn, Poska 34, kaubandus- ning tööstusesindustri pidamine, import ja eksport; täisühing, täisosanikud Johannes Vendelin ja Georg-Friedrich Lackschevitz, ühingu osakapital Kr. 1500.—
205. Ants Veske müöblitööstus, Tallinn, Maakri 34.
206. K. Viil, Tallinn, Endla 52-b, juuksetööstus, ärip. Kseenia Viil.
207. S. Viirman, Türi, Veski 6, villatööstus, jahuveski, saeveski ja elektriijaam, ärip. Sigried Viirman.
208. Therese Voohli, Tartu, Kuperjanovi 18-a, kirjutusmaterjali- ja pudukauplus.
209. J. Voorse, V. Ots, T. Saarestik ja E. Malts, Kihelkonna v., veoäri, BES ettenähtud lepingühing, osanikud Johannes Voorse, Voldemar Ots, Triinu Saarestik ja Ernst Malts, ühingu osakapital Kr. 3000.—
210. Rosalie Võrk, Tallinn, Kivimurru 2-b, veo-ettevõtte.
211. Linda Võõras, söögipood „Koit“, Kuresaare, Tõlli 20, toiduainetekauplus.
212. A. Ömblus, Viljandi, Laidoneri 2, söögi-maja, ärip. Anna Ömblus.

Registreeritud muudatused:

1. August Aderlandi perekonnanimeks „Alvik“ ning tema Pärnus, Kanaali 2, asetseva savitööstuse firmaks „A. Alvik“.
2. Julius Ader jätkab äritegevust, avades Vaabina vallas segakaupluse.
3. Emilie Akkermann'i ees- ja perekonnanimeks ning tema Pärnus, Poska 24, asetseva toiduainetekaupluse firmaks „Tiit Alu“.
4. Mihkel Alie Manni perekonnanimeks „Allikmaa“ ning tema Jõhvis, Narva mnt. 120, asetseva toiduainetekaupluse firmaks „M. Allikmaa“.
5. Jüri Baumverki perekonnanimeks „Paumverk“ ning tema Türi, Viljandi 18, asetseva restorani firmaks „Jüri Paumverk“.
6. Balti Nahavabrik David Birin ja Jakob Dobruschkes, Pärnu, V. Sauga 24, Nahaladu Tallinnas, Estonia pst. 15—3, lõpetatud.
7. Miili Braunbrücki perekonnanimeks „Pruunsild“ ning tema Avanduse vallas asetseva toiduainetekaupluse firmaks „M. Pruunsild“.
8. Johan Bäärs avanud Laiksaare vallas, Kolbergi külas, jahuveski juures laualõikuse.
9. Selma Dampfi perekonnanimeks „Lundver“, heliplaatide tööstuse asukohaks Tallinn, Rohu 13—12 (enne Lai 38) ja firmaks: „Bellaccord Electro“ S. Lundver.
10. Juhan Erikson lõpetanud talurahvatarvete-kaupluse Seliste vallas ja avanud samas vallas Vihakse külas segakaupluse firma all „J. Erikson“.
11. Maksujõuetuks tunnistatud Vassiljan Glubokovi konkursivalitsus moodustatud koosseisus: v. a. Alfred Hoepfener, v. a. Herman Nottbeck ja Maldur Rebane, konkursivalitsuse asukoht: Tallinn, Uus 20.
12. Kompveki- ja šokolaaditööstus „Effekt“ G. Goldberg'i asukohaks Tallinn, Kappeli 11; avatud veel oma tööstussaaduste müügi veoettevõtte.
13. Gertrud Graeffi perekonnanimeks „Paffrath“, riikonduseks „Saksa riigi kod.“, ning

- tema Valgas, Naha 5, asetseva sauna firmaks „Gertrud Paffrath“.
14. Rudolf Grasmann'i perekonnanimeks „Merendi“ ning tema Paides, Pikk 18, asetseva metsatööstuse ettevõtte firmaks „Rudolf Merendi“.
 15. Daniel Grünberg peab Rakveres, Saue 3, köie- ja nõõritööstust.
 16. Ida Heina toiduainetekaupluse asukohaks Tapa, Pikk 36 (enne Pikk 32).
 17. Albert Hendrikson jätkab äritegevust, avades Viljandis, Tallinna 6, juuksetööstuse firma all „A. Hendrikson“.
 18. Aleksander Israel'i perekonnanimeks „Kallaste“ ning tema Pärnus, Riia mnt. 21, asetseva pagari- ja kondiitriiri ja -tööstuse firmaks „Aleksander Kallaste“.
 19. Ida Janisthal'i ettevõtte asukohaks Tallinn, Pärnu 38 (enne Valli 4) kus peab nahk-asjade- ja jalanõudekauplust firma all „I. Janisthal“.
 20. Valentine Javorsky kübaraäri asukohaks Tallinn, Sakala 28 (s. o. endine V. Tartu 1).
 21. Ivan (Jan) Juštšuk jätkab äritegevust, avades Lihula v., Lihula alevikus tööstuse firma all: Pilliroost ehitus- ja isoleerplaatide tööstus „Koliit“ I. Juštšuk.
 22. Valter Jusson'i perekonnanimeks „Jõela“ ning tema Erastvere valla Koigera k. asetseva jahu- ja saeveski firmaks „Valter Jõela“.
 23. Konstantin Kallas avanud veel Tudulinna valla Oonurme k. segakaupluse; varem reg. segakauplus Roela v.
 24. Marie Karlovi perekonnanimeks „Kaldre“ ning tema Pärnus, Tallinna mnt. 15, asetseva püü- ja moekaupluse firmaks „Marie Kaldre“.
 25. Herta Esküll'i perekonnanimeks „Kanter“ ning tema Kuressaares, Kohtu 6, asetseva segakaupluse firmaks „Herta Kanter“.
 26. Karl Kirnmann'i perekonnanimeks „Alas“ ning tema Tallinnas, Öle 8 asetseva pagari- ja -tööstuse firmaks „Karl Alas“.
 27. Alfriede Klaff avanud uuesti Tallinnas, Vene 10, köitekoja, mida peab samuti kui Tallinn, Harju 21 asetsevat kirjutusmaterjalikauplust, firma all „Adolf Klaff“.
 28. Simon Kofkin jätkab äritegevust, avades Lihula v., Lihula alevikus lina ja vilja ostumüügiäri.
 29. Julius Koller'i perekonnanimeks „Kolle“ ning tema Pajusi vallas, Luige as. asetseva koloniaalkaupluse firmaks „J. Kolle“.
 30. Elisabeth Koppe perekonnanimeks „Tšemrenski-Redtšenkov“, tema Tallinnas, V. Viru 15—2 asetseva trikootööstuse ja Mercpuiestee 13 asetseva riidevärvimistööstuse firmaks jääb „Elisabeth Koppe“.
 31. Hans Korisson'i perekonnanimeks „Koris“ ning tema Pärnus, Väike Sepa 9 asetseva pruugitud mööblikaupluse firmaks „Hans Koris“.
 32. Marie Kreil jätkab äritegevust, avades Tartus, Raekoja 27, toiduainetekaupluse firma all „M. Kreil“.
 33. Alma Kuke milk'i pruugitud asjade kaupluse asukohaks Tartu, Turu 3 (enne Fortuna 35).
 34. Tallinna Viilitööstus E. Kullengo ja E. Viisileht, Tallinn, Niguliste 14, täis-
 - osanik Eduard Kullengo täisühingust lahkunud, täisosanikuna juure tulnud Leida Raadik, firma muudetud järgmiseks: Tallinna Viilivabrik E. Viisileht & Ko.
 35. August Kuuskmann'i ees- ja perekonnanimeks „Lembit Kuuskme“ ning tema Sutlepa v., V. Nõmkülas asetseva talurahvatarvete-kaupluse firmaks „L. Kuuskme“.
 36. Erna Laan jätkab äritegevust, avades Tallinn, Õuna 14 toiduainete- ja piimakaupluse firma all „Erna Laan“.
 37. Jaan Lagus jätkab äritegevust, avades Kilingi-Nõmmes saeveski firma all „Jaan Lagus“.
 38. „Agentuuräri H. Lambert“, Tallinn, Hobuse 10, esindused. Ettevõtte ühes firma kasutamise õigusega seniselt omanikult Marie Lambert'ilt üle läinud ainuisiklikule äripidajale Eduard Šabert'ile, kollektiiv-prokuura antud Leonid Jürgens'ile.
 39. Friedrich Lelovi toiduainetekaupluse asukohaks Pärnu, Tallinna mnt. 38 (enne Tallinna mnt. 55).
 40. Hermine Linberg jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Hollandi põik 3, toiduainete-kaupluse.
 41. Elfriede Lutsu perekonnanimeks „Keermann“ ning tema Haimre vallas asetseva segakaupluse firmaks „E. Keermann“.
 42. Loviisa Maasin peab kudumistööstust Tallinn, Hospidali 2-a—5.
 43. Vilhelmine Marnevski lõpetanud toiduainetekaupluse Tallinn, Soo 1 ja avanud toiduainetekaupluse Tallinn, Koidu 56-a, firma all „V. Marnevski“.
 44. Johan Maureri soolapakkimistööstuse asukohaks Tallinn, Pikk 71 (enne Tallinn, Vene 19).
 45. Jaan Meerits, kellele kuulus Tallinnas, Liivalaia 52, vooditööstus ja Maakri 6 asetsev voodikauplus, surnud ning ettevõtete tegevust jätkab senise firma „J. Meerits“ all kadunu lesk Melania (Meta) Agasild, end. Meerits, ainuisikliku äripidajana.
 46. Rocha-Lea Meiertal jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Sauna 1, nahkkindatööstuse firma all: Nahkkindatööstus „Kuldnahk“ R. Meiertal.
 47. Aleksei Milderi ees- ja perekonnanimeks „Aadu Urvet“ ning tema Püssi vallas asetseva ettevõtte firmaks „A. Urvet, mehaaniline mööblitööstus“.
 48. Jaan Mõttus jätkab äritegevust, avades Aleksandri v., Mustojal, segakaupluse.
 49. Elmar Mäe lõpetanud Rakveres, Aleksandri 42, toiduainetekaupluse ja avanud segakaupluse Küti vallas, Arukülas.
 50. Jaan Mänd jätkab äritegevust, avades Vastse-Kuuste v., savitööstuse firma all „Jaan Mänd“.
 51. Kassakappide- ja kaaludetööstus L. Mölleri nimel avatud teine tööstus Tallinn, Nunne 8, varem registr. tööstus asub Kottebue 16-a.
 52. Karl Müller'i perekonnanimeks „Meller“, tema riide- ja pudukaupluse asukohaks Tallinn, S. Patarei 9 (enne Vana-Kalamaja 27) ning firmaks „Karl Meller“.
 53. Liine Nageli perekonnanimeks „Lõiv“ ning tema Kuressaares, Komandandi 1, asuva

- pagari- ja kondiitrisaadusteäri ja -tööstuse firmaks: L. Lõiv kondiitriäri „Lill“.
54. Alma Nursi avanud Tartus, Turuhoones nr. 74 piimasaaduste- ja konservikaupluse; Tähtvere 27 toiduainetekauplust peab edasi.
 55. Leopold Oja lõpetanud Tartus, Turuhoone 65 piimasaadustekaupluse; juustutööstus Luunja v., püsib edasi.
 56. Linda Oja naha- ja segakaupluse asukohaks Võru, Jüri 13-b (enne Erastvere v.).
 57. Hermann Ortmann jätkab äritegevust, avades Tartus, Linna Turuhoones nr. 64 liha ja lihasaaduste müügi firma all „H. Ortmann“.
 58. Joosep Oselein jätkab äritegevust, avades Tuhala vallas segakaupluse firma all „J. Oselein“.
 59. Alma Paabo jätkab äritegevust, avades Tartus, Võidu 5, söögisaali.
 60. Paul Pantaloni trükitarvete esinduse asukohaks Tallinn, Kesk-Ameerika 14—11 (enne Lai 26).
 61. Joosep Pukk surnud ning temale Avinurme vallas, Mõisa külas kuulunud segakaupluse tegevust jätkab kadunu lesk Alide Pukk ainu-isikliku äripidajana firma all „A. Pukk“.
 62. Guido Pusick'u ettevõtte ärialaks välisfirmade esindus rauakauba alal ning firma asukohaks Tallinn, Tartu 41—1 (vahepeal Rataskaevu 24—2).
 63. Maria Radiku toiduainetekaupluse asukohaks Pärnu, Paju 7 (enne Tallinna mnt. 81).
 64. Anette Reiali perekonnanimeks „Ilves“ ning tema Viljandis, Kõrgemäe 4 (enne Väike 13) asetseva toiduainetekaupluse firmaks „Anette Ilves“.
 65. Oskar Reinhold avanud Valgas, Kesk 13, matusetarveteäri juures lilleäri.
 66. Martin Rootsi jätkab äritegevust, avades Kohtla-Järvel segakaupluse firma all „Martin Rootsi“.
 67. Otto Saal avanud Tallinn, Müürivahe 24 puuvilja- ja kanamunadekaupluse; Narva-Jõesuus, Vabaduse 10, kanamunadekaupluse lõpetanud, kuid Tartus, Ülikooli 34, puuviljakauplust peab edasi.
 68. Heinrich Schiff jätkab äritegevust isikliku agendina tehniliste artiklite alal Tallinnas, Toompuiestee 30—2.
 69. Singer Sewing Machine Company Eesti osakonna asukohaks Tallinn, Pärnu 20 (enne Sakala 18).
 70. Marta Sidorovi perekonnanimeks „Sinisaar“ ning tema Tallinnas, Narva mnt. 26 asetseva kübaraäri firmaks „M. Sinisaar“.
 71. Karl Silbergi perekonnanimeks „Sillak“ ning tema Tallinnas, Laadaplats 177 asetseva nahakaupluse firmaks „K. Sillak“.
 72. Olga Sommer jätkab äritegevust, avades Valga, Riia 14 lihakaupluse firma all „O. Sommer“.
 73. Jüri Starost jätkab äritegevust, avades Valgas, Kesk 2, rätsepatöökoja firma all „J. Starost“.
 74. Karl Stranbergi perekonnanimeks „Linn“ ning tema Häädemeeste v., Jakobi k. asetseva koloniaalkaupluse firmaks „Karl Linn“.
 75. Johannes Stremling, Lihula v., Lihula
 - alevik, jätkab äritegevust liha ja loomade ostu-müügi alal.
 76. Leevaku Vabrik Uhing V. Tamman & Ko, avanud veel Toolama vallas saeveski varem registr. jahuveski juures.
 77. August Treiman n'i perekonnanimeks „Saare“ ning tema Tallinnas, Uus-Tatari 10 asetseva toiduainete- ja piimakaupluse firmaks „A. Saare“.
 78. Mart Truska perekonnanimeks „Tali“ ning tema Tallinnas, Laadapl. 171 asetseva nahakaupluse firmaks „M. Tali“.
 79. Peeter Tukk jätkab äritegevust, avades Viljandis, Tartu 90, liina ostu-müügiäri firma all „P. Tukk“.
 80. Johannes Tulfi ees- ja perekonnanimeks ning tema Tartus, Võidu 32 asetseva raudvoodi- ja mööbliäri firmaks „Juhan Tulving“.
 81. Helmi Vald'i perekonnanimeks „Reimann“ ning tema Tallinnas, Raekoja pl. 13 asetseva ettevõtte firmaks: Söögisaal „Uus-Centraal“ Helmi Reimann.
 82. Heinrich Valteri ees- ja perekonnanimeks ning tema Tallinnas, Nunne 5 asetseva raamatu- ja kirjutusmaterjalikaupluse firmaks „Hendrik Vannak“.
 83. Alfred Varjun jätkab äritegevust Pühajärve vallas veskipidamisega.
 84. Adalbert Vasara nõõritööstuse asukohaks Tartu, Tiigi 60 (enne Maarjamõisa 18); laske-riistade- ja nõõrikauplus asetseb endiselts Poe 8.
 85. VET Eesti osakonna asukohaks Tallinn, Harju 21 (enne Pikk 25).
- Firma tegevuse lõpetamine
registreeritud:
1. J. Aab ja D. Sai, Tallinn, Kadriorg, Administratiivhoone, dolomiitööde ettevõtte.
 2. Ants Aho, Rakke al., segakauplus.
 3. P. Aunap, Tallinn, Vene 19, kruntide ja majade müügi-ostu vahetalitus.
 4. M. Baraschkov, Tallinn, Tartu mnt. 30, toiduainetekauplus.
 5. M. Bersin, Valga, Kesk 14, lihakauplus.
 6. Ehitusettevõtte Vennad dipl. ins. A. ja M. Edenberg, Tallinn, Toompuiestee 30—5.
 7. Helene Eidok, Tallinn, Rahukohtu 4, toiduainetekauplus.
 8. H. Eidok ja E. Merila, Tallinn, Rahukohtu 4, toiduainetekauplus.
 9. A. Eist, Tallinn, Väike Patarei 11, toiduainetekauplus.
 10. P. Goldmann, Tallinn, Laulupeo 1—2, pealishatööstus.
 11. Evdokia Grišin, Tallinn, Endla 11, toiduainetekauplus.
 12. Villem Hallik Sinalepa v., Tuuru k., talurahvatarvete kauplus.
 13. Carl Hanson (Karl Heinsoo), Tori v., Elbi k., liha- ja vorstitööstus.
 14. Kose-Risti saeveski Joh. Jakobson, Ravila vallas.
 15. Johanna Jalakas, Tallinn, Astri 7, toiduainete- ja piimakauplus.
 16. Lidia Janson, Kuressaare, Lossi 4, söögimaja.
 17. Söögisaal „Ilmarine“ J. Jürna, Anija v., Kehra.

18. Artur Kala, Rägavere v., Kantküla, metsatööstus.
19. Anna Kalmel, Pärnu, Akadeemia 11, toiduainetekauplus.
20. Jaak Karist, Penuja v., Paju t., metsatööstus.
21. R. Karrus, Tallinn, Auru 1, toiduainetekauplus.
22. Aleksei Kasemets, Võru, Uus linnaosa, potisepatööd.
23. Ida Kask, Uue-Vändra v., Sääste-Ülejõe, jahuveski.
24. Juuksetööstus „Hellas“ I. Keermaa, Tallinn, Narva mnt. 19.
25. V. Kennik, Tartu, Roosi 31, toiduaineteja piimakauplus.
26. M. Kilgas, Tallinn, Maakri 38, juuksetööstus.
27. Juulie Kindsigo, Võru, Vaksali tee, toiduainetekauplus.
28. „Empire“ Tivoli Ed. Koop, Tallinn, Mrepuistee 6.
29. Pavel Koslov, Permisküla, sillatööd ja materjalivedu.
30. Eug. Kull, Tallinn, Luise 22, pudu- ja pcsukauplus.
31. M. Kullasepp, Tartu, Riia 4, söögisaal.
32. Linda Laarmaa-Koik, Tartu, Riia 54, liha- ja vorstikauplus.
33. O. Lepp, Tartu, Riia mnt. 30, toiduaineteja piimakauplus.
34. L. Lomp, Elva, suvekasiino.
35. U/Ü. Riidetrükkimistööstus „Printing“ L. Maisel & Ko, Tallinn, Tondi 27.
36. Mandel, Urvaste v., laualõikus.
37. Jaan Matt, Tartu, Liiva 13, jääkreemitööstus.
38. A. Mikhelson, R. Jantra, K. Pärn, V. Kajak, Tartu, Puistee 45, kiviraiumise- ja poleerimise-töökoda.
39. Rudolf Nurk, Rapla v., Rapla al., pagariäri.
40. E. Orunuk, Tallinn, Paldiski mnt. 45, pudu- ja moeäri.
41. H. Ots, Tallinn, Veneturg 3, pudukauplus.
42. A. Otter, Tartu, Kuperjanovi 70, toiduainetekauplus.
43. Magdalcena Paap, Tallinn, Hollandi põik 3, toiduainetekauplus.
44. Lydia Pea söögimaja „Koit“, Kuressaare, Tõlli 20.
45. Kurt Peltzer, Kärdla, turbatööstus.
46. Hans Piisang, Suigu v., Teldre-Tootsiveski, jahuveski.
47. Johannes Porgasaar, Tartu, Tähe 64, toiduainetekauplus.
48. H. Pütsepp, Viljandi, Itaalia 7, turbatööstus.
49. Paul Rae, Haapsalu, Posti 22, toiduainetekauplus.
50. A. Saal, Türi, Viljandi 6, rohu- ja värvi-kauplus.
51. Kudumistööstus „Šakard“ H. Scheberstein, Tallinn, Narva mnt. 15.
52. Elve Sinilaid, Vaivara v., Sillamäe, söögimaja.
53. Davet Sirnis, Valga, Vabaduse 8, leiva-kauplus.
54. Morduch Smidov, Tallinn, Tulika 15, nahaparkimise tööstus.
55. Paul Tammai, Vana-Vändra v., Vändra al., pagariäri.
56. A. Tammet ja A. Kask, Tallinn, Magasini 2-b, metsaveoäri.
57. Kõitmisetööstus R. Tarkman, Tallinn, Vene 10—13, raamatukõitmine ja paberi ümbertöötamine.
58. Aita Tiikoja, Rakvere, Vaksali 3, lihatööstus.
59. A. Tinni, Tartu, Suur-Kaar 43, toiduainetekauplus.
60. Aleksei Tints, Martna v., Keskvere as., ränd-saeveski.
61. Johannes Toom, Tartu, Narva 45, nõõritööstus.
62. Liisa Toomel, Palmse v., Võsu, söögisaal.
63. Ludmilla Trellin, Rakvere, Saue 15, toiduainetekauplus.
64. S. Treufeld, Valga, Mäe 13, toiduainetekauplus.
65. Heinrich Tähela, Tallinn, Liivalaia 102, mööbli- ja puunõudekauplus.
66. Jalanõudekauplus „Elgus“ E. Veigel, Tallinn, Pärnu mnt. 38.
67. Saun Jüri Villberg, Tallinn, Veerenni 15.

Novembrikuu esimesel poolel

Registreeritud uued firmad:

1. Karl Aare, Petseri, Tartu 19, kellasepa- ja kullasepatööd.
2. Voldemar Aavik, Tallinn, Veizenbergi 9, elektri installatsiooni tööd.
3. A. Altmäe, Raasiku v., Raasiku alevik, segakauplus, ärip. August Altmäe.

Oleme oma **mööbliäri** üle viinud **Pikk tän. 25,**

telefon 469-29 (end. Pikk 30)

Tallinna Puutöömeistrite Mööblimüügi Majandusühing

4. Amalie Amos, Tallinn, Kõie 13, toiduainetekauplus.
5. August Anton, Kokora v., vesiveski.
6. Rudolf Asu, Mustvees, Tartu 32, einelaud.
7. Aleksander Aug, Tallinn, Laadaplats 164, saapakauplus.
8. A. Baumann, Narva, Jaama 4, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Anna Baumann.
9. Juuli Dampf, Tallinn, Pärnu mnt. 118, talurahvatarvetekauplus.
10. I. Dembovsky, Narva, Uus liin 79, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Irina Dembovsky.
11. Eesti Raadiooperaatorite Ühing, juhatus Tallinn, Teenri 4, tööstus Tallinn, Estonia pst. 13, raadio- ja elektrotehnika laboratoorium ja töökoda: juhatase liikmed Jaan Pekker, Ervin Saar, Peet Mänd, Villu Vilnit ja Eduard Vaarjas.
12. A. Epelbaum, Narva-Jõesuu, Uus 6, pagari- ja kondiitriäri, ärip. Aleksander Epelbaum.
13. A. Evertson & J. Viikholm, Tallinn, Kappeli 15—2, veoettevõtte; täisühing, täisosanikud Arnold Evertson ja Johannes Viikholm, ühingu osakapital Kr. 1.000.—.
14. Söögisaal „Esa“ Elvira Feillet, Pärnu, Munga 2.
15. Aline Heliste, Pindi v., segakauplus ühes õllemüügiga.
16. Toiduainetekauplus Ivan Ivanov, Petseri, Sepa 24.
17. E. Jõgiaru, Tapa, Jaama 9, toiduainete- ja lilleäri, Tapa, Jaama 10, toiduainete- ja peenviinadekauplus, ärip. Erna Jõgiaru.
18. Miina Järvela, Mõisaküla, Aleksandri 11, loomade ost ja müük turul.
19. Keraamikatööstus Jüri Jüriloo, Tallinn, Kotsebue 16-a.
20. Kaabeli jahu- ja saeveski, Orava v., Tamme k., veskipidaja Osvald Kaabel.
21. Maria Kalep, Rakvere, Narva 14, toiduainetekauplus.
22. Kohvik ja kohvikaupluss „Colombia“ O. Kaparjost, Tallinn, Kuninga 6, ärip. Olga Kaparjost.
23. A. Karrin, Põltsamaa, K. Pätsi 5, pagari- ja kondiitriäri, ärip. Arnold Karrin.
24. Karla Kaskmäe, Palmse v., Käsmu k., segakauplus.
25. Aug. Kerdmaa, Tallinn, Vana-Kalamaja 25, pagari- ja kondiitritööstus ja -äri, ärip. August Kerdmaa.
26. J. Kihu, Tallinn, Tartu mnt. 91, lihakauplus, ärip. Jaan Kihu.
27. J. Kiilas, Narva, Kuuri 5, savitööstus, ärip. Johannes Kiilas.
28. Joann Kivisild, Tallinn, Härjapea 3, liha-kauplus.
29. P. Konstantinov, Voka v., Toila, kalasuitsetamine, ärip. Pavel Konstantinov.
30. Aleks. Koppel, Tallinn, Kopli 18 (enne Kopli 4), pruugitud mööbli ja juhuslike asjade ost-müük, ärip. Aleksander Koppel.
31. Nikifor Koslov, Tartu, Turuhoone 81, kalakauplus.
32. Patarei- ja elemenditööstus „Ere“ Kulli ja Reikter, Tallinn, Vismari 38; täisühing, täisosanikud Jaan Kulli ja Max Reikter, ühingu osakapital Kr. 3000.—.
33. Vennad Kärbis, Valga, Kuperjanovi 52, maalritööstus; BES §§ 4266—4334 ettenähtud lepinguühing, osanikud Arnold Kärbis ja Johannes Kärbis, ühingu osakapital Kr. 100.—.
34. R. Lamp, Tallinn, Müürivahe 36, piimakauplus, ärip. Robert Lamp.
35. Pagari- ja kondiitriäri H. Lauri, Vaivara v., Kannuka k., ärip. Harald Lauri.
36. O. Lauri, Narva, Posti 65, pagari- ja kondiitriäri, ärip. Otto Lauri.
37. Linda Leetberg, Elva, Kesk 27, toiduainetekauplus.
38. V. Leets, Narva, Moonaladu 11, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Vecra Leets.
39. A. Leppikson, Narva, Kuuri 5, telliskivitööstus, ärip. Antonina Leppikson.
40. L. Lilleorg, Narva, Suur 17, lihakauplus, ärip. Lilia Lilleorg.
41. J. Linnamägi, Narva, Peetri pl. 9, tee- ja söögimaja, ärip. Jüri Linnamägi.
42. L. Lisunov ja A. Feklistov, Tartu, Turuhoone 78, kalakauplus; täisühing, täisosanikud Leonti Lisunov ja Aleksander Feklistov, ühingu osakapital Kr. 300.—.
43. Hans Loite, Tallinn, Raua 51, elektri installatsiooni tööd.
44. Russ & Loorits, Tallinn, Tarabella 8, toiduainete- ja piimakauplus; täisühing, täisosanikud Amalie Russ ja Marie Loorits, ühingu osakapital Kr. 200.—.
45. Hans Lugenberg, Vao v., Väike-Maarja, ehitusetööd.
46. Ruudi Maalmets, Sõmeru v., Sämisilla, segakauplus.
47. Jaan Martsepp, Vana-Põltsamaa v., Annamõisa as., talurahvatarvetekauplus.
48. F. Massmann, Tallinn, Sireli 2, põletispuudeäri, ärip. Ferdinand Massmann.
49. Ed. Mildov, Tallinn, Tartu mnt. 30, mööblitööstus, ärip. Eduard Mildov.
50. Salme Mäesalu, Tartu, Kloostri 6, toiduainete- ja piimakauplus.
51. Osvald Mägi, Laitsna-Rogosi v., segakauplus.
52. Voldemar Männiste, Vändra, Pärnu-Paide mnt. 29, pagariäri.
53. F. Möll, Tallinn, Turukaubamaja 3-a, liha-kauplus, ärip. Friedrich Möll.
54. Emilie Niigov, Pornuse v., Kulla alevik, toiduainetekauplus.
55. J. Niitav, Tallinn, Narva mnt. 43, mööblitööstus, ärip. Julius Niitav.
56. Hugo Nurk, Tartu, Narva 25, toiduainete- ja piimakauplus.
57. V. Nõmm, Narva-Jõesuu, Uus 8, pagari- ja kondiitriäri, ärip. Voldemar Nõmm.
58. Nils Olsgård, Tallinn, Imanta 29—7 (enne Pikk 36—14), agentuur raua- ja teraskaupade alal.
59. Im. Onu, Emmaste v., Tüllil, sae- ja jahuveski, veskipidaja Immanuel Onu.
60. Karl Pahk, Karu 19—1, maalritööde ettevõtte.
61. A. Pajos ja R. Siirak, Kasepää v., Raja k., kraavitööde ettevõtte; täisühing, täisosanikud Arnold Pajos ja Roman Siirak, ühingu osakapital Kr. 100.—.

62. Jaan Paju, Alavere v., Jõesaare k., jahuja saeveski, ärip.-rentnik Jaan Paju.
63. J. Palm, söögisaal „Viktooria“, Tartu, Kuperjanovi 38, ärip. Juulie Palm.
64. E. Paluste, Tartu, Turuhoone 44, piimasaaduste- ja konservekauplus, ärip. Elmar Paluste.
65. Aleksander Panskaja, Rakvere, Seminari 10, toiduainetekauplus.
66. Mehaaniline jalanõudetööstus „FEPA“ F. Part, Tallinn, Jakobsoni 4, ärip. Feodor Part.
67. Restoran-võõrastemaja „Commercia“ L. Parts, Võru, Kreutzvaldi 56, ärip. Linda Parts.
68. E. Pavel, Narva, Uus liin 65, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Emilie Pavel.
69. K. Pedajas, Voltveti v., Kanaküla, veoäri, ärip. Karl Pedajas.
70. L. Pedak, Narva, Posti 60, pagari-kondiitriäri ja kohvik, ärip. Linda Pedak.
71. August Pedastu, Häädemeeste v., Papisilla k., metsatööstus.
72. Oskar Pedriks, Jõgeva v., veoäri.
73. Mihkel Peebu, Maidla v., Aidu k., segakauplus.
74. Julius Peiner, Voka v., Voka as., jahuveski ja elektriijaam.
75. K. Perk, Valga, Vabaduse 4, nahakauplus, ärip. Karl Perk.
76. Pauline Peterson, Tartu, Meltsiveski 28—3, veoäri.
77. Rudolf Peti, Rägavere v., Mõedaka k., segakauplus.
78. Pikkoff, Riidaja v., Tõnise, talurahvatarvetekauplus, ärip. Anna Pikkoff.
79. Gustav Pillapart, Nõva v., Variku k., segakauplus.
80. August Piller, Ambla v., Jäneda, kraavikaevamise tööde ettevõtte.
81. Anton Pirsu, Pärnu, Ilvese 7, toiduainetekauplus.
82. Leida Pitsal, Tallinn, Astri t. 3, kala-kauplus.
83. Pool, Rakvere, Küti 20, toiduainetekauplus, ärip. Aliide Pool.
84. Paul Precks, Pada v., Kabala, lihakauplus.
85. A. Preemet, Tapa, Võidu pst. 1, toiduainetekauplus, ärip. Aliide Preemet.
86. Fr. Prehing kompvekitööstus „Kungla“, Tartu, Kivi 17, ärip. Friedrich Prehing.
87. Puutööstus H. Preiverk, Tallinn, Villardi 23-a, puu- ja mööblitööstus, ärip. Hans Preiverk, prokurist Johannes Sassi.
88. Emil Prii pactedööstus, Tallinn, Lasnamäe kivimurd.
89. Aksel Prääts, Antsla, Jaama t. 8, toiduainetekauplus.
90. Leida Pukk, Rakvere, Saue 15, toiduainetekauplus.
91. Mihkel Pull, Kihnu v., Lemsi k., segakauplus.
92. Linda Pungas, Maidla v., Aidu k., segakauplus.
93. Alvine Pöder, Tallinn, Roosikrantsi 7—1, ilutikandus ja milaneespesu õmblemine.
94. Leonida Pöder, Rakvere, Laada t. 18, vilditööstus.
95. A. Püss, Tartu, Poe 3—2, rätsepatöötuba, ärip. August Püss.
96. Ants Püvi, Antsla, Jaama 4, radio-, jalgrataste- ja kirjutusmaterjalikauplus.
97. Marie Raidla, Tapa, Apteegi 16, toiduainetekauplus.
98. Edgar Raidma, Tallinn, Lutri 14, toiduainetekauplus.
99. Hindrik Raidma, Saare v., segakauplus.
100. Jaan Raidme, Velise v., Velise as., äriagent radioaparaatide ja jalgrataste tellimise alal.
101. Lotti Raudberg, Toolamaa v., Leevaku k., segakauplus.
102. Joh. Raudma, Tallinn, Vismari 33, aian- duse (hillede kasvatus), ärip. Johannes Raudma.
103. Eduard Raudsepp, Pärnu, Vilmsi 12, ajakirjandusekontor.
104. Hermann Raudsepp, Tallinn, Kanarbiku 1—1, maalritööde ettevõtte.
105. Hermann Rechlin, Suure-Kõpu v., ehitus- tööde ettevõtte.
106. Emilie Reiman, Pada v., Kabala, sega- kauplus.
107. Sohvie Reinberg, Lelle v., Eidapere, pruugitud juhulikkude asjade müük.
108. J. Reinpalu, Tallinn, Vilmsi 19, leiva- tööstus, ärip. Johannes Reinpalu.
109. G. Reisman, Tallinn, V. Posti 6—7, riietur, ärip. Gustav Reismann.
110. Ella Remsalu, Avinurme v., Maetsma k., segakauplus.
111. Kaarmaa piiritusetehas P. Rennenkampff, Vao v., ärip. Paul Rennenkampff.
112. Vao saeveski P. Rennenkampff, Vao v., ärip. Paul Rennenkampff.
113. J. Riigor, Heimtali v., Kibe talu, sega- kauplus, ärip. Jaak Riigor.
114. Sinaida Riik. Irboska v., Brodõ k., jahu- veski.
115. Herman Riistan, Rannu v., linatööstus.
116. Mehaaniline puutööstus „Viru“ A. Rikk ja Ko, Rakvere, Saue 2; usaldusühing, täisosanik Artur Rikk, ühingu osakapital Kr. 990.—.
117. Põranda- ja seinavaibatööstus Linda Risberg, Nõmme, Mängu 15.
118. Jakob Roop, Tallinn, Koidu 59, toidu- ainetekauplus.
119. Märt Roosma, Tartu, Mäe 33—5, maalri- tööde ettevõtte.
120. Ado Rubin, Nõmme, Ida 33—3, maalri- välistööde ettevõtte.
121. Jakob Rukki, Albu v., Äniste as., jahu- veski.
122. Toiduainetekauplus Mari Rumma, Tal- linn, Koidu 21.
123. Eduard Rõõmusmägi, Haapsalu, Holmi 8, kalade ost-müük.
124. Hermann Rägastik, Erra v., Kiviõli, Ki- riku 4, segakauplus.
125. A. Räpp, Tallinn, Pärnu mnt. 17, toidu- ainetekauplus, ärip. Asta-Benita Räpp.
126. Pagariäri-kohvik Saar, Põltsamaa, Jõgeva mnt. 17, ärip. Linda Saar.
127. Samuel Saarestik, Rakvere, Mäekalda 12, tsement- ja betoonkividetööstus.

128. Jakob S a h h a r, Tallinn, Karja 1, keemilise puhastuse ja dekateerimise tööd.
129. Richard S a k s'a metsaraiumine, Haanja v., Plaksi k., metsatööstus.
130. Oskar S a l i s t e, Karilatsi v., toiduainetekauplus.
131. A. S a m m, Nõmme, Ida 25, toiduainetekauplus, ärip. Alfred-Julius Samm.
132. Alide S a r a p u u, Vaabina v., Toominga talu, talurahvatarvete-, riigiviina- ja õllekauplus.
133. Jaan S a u l, Laiksaare v., Possa k., veoäri.
134. Pavel S a v j a l o v, Erra v., Kiviõli, Põik 9, segakauplus.
135. Lea S c h a d s u n s k y, Tallinn, Tartu mnt. 18, pargitud nahkade müük.
136. M. Š a p k i n, Narva, Joala 2, lihakauplus, ärip. Matvei Šapkin.
137. Akumulaatorite paranduse tööstus „Akku“ E. S c h i l l i n g, Tallinn, Pärnu mnt. 60, ärip. Erich Schilling.
138. Pagari- ja kondiitriäri „Vendla“ A. S e i f u l l i n, Narva, Posti 67, ärip. Anvar Seifullin.
139. Eduard S e m m e l, Tallinn, Laadaplats 203, saapa- ja nahakauplus.
140. August S e p p, Uuemõisa v., Orisaare alevik, restoran.
141. Johannes S e p p, Iisaku v., Iisaku k., metsatööstus.
142. August S e p p e l, Lähtru v., sacveski.
143. Einelaud Hermine S i b u l, Nõmme, Pärnu mnt. 138.
144. Eesti Kaubandusline Aktiaselts „Siemens“, Tallinn, Vabadusväljak 7, kauplemine masinatega, nende osadega ja tarvetega ning elektritehniliste kaupadega oma ja komisjoni arvel sise- ja välismaal. Installatsioonija montaažitööde teostamine; põhikapital Kr. 150.000.—, juhatase liikmed Hermann Koch, Hermann Oesterlein ja Karl Imelik, prokuristid (kollektiivprokuura) Friedrich von Maltzan, Aleksander Kõll ja Helmuth Brümmer.
145. Aleksander S i i m, Rakvere, Vallikraavi 46, vilja ost-müük.
146. Liisa S i i r a k, Tallinn, Karu 11, pesukoda.
147. A. S i k k, Tartu, Turuhoone 6, lihasaaduste müük, ärip. Aleksander Sikk.
148. Ulrich S i k k a, Tallinn, Uus 28, maalritööstus.
149. A. S i l d o j a, Tallinn, Jakobi 25—6, tapaloomadega ja lihaga kauplemine, ärip. Ann Sildoja ja prokurist Vello Sildoja.
150. Aleksander S i l m, Vaabina v., savitööstus (punaste ahjupottide valmistamine).
151. Olga S i m s o n, Tallinn, Roopa 8, toiduainetekauplus.
152. „Söögisaal Harju 43“ S i v e r s ja E r g, Tallinn, Harju 43—1; täisühing, täisosanikud Ernst Sivers ja Albert Erg, ühingu osakapital Kr. 540.—.
153. Nahatööstus „Veskijaam“ M. S m i d o v ja G. S p r i n g, Orava v., nahaparkimisetööstus; täisühing, täisosanikud Morduch (Moritz) Smidov ja Gerhard Spring, ühingu osakapital Kr. 10.000.—.
154. Nööbitööstus „Star“ M. S m o l e n s k y, Tallinn, Koidula 11, ärip. Mooses-Aaron Smolenski.
155. Lea S o h a t s e v s k y, Tartu, Söögiturg 1, mütsi- ja pudukauplus.
156. A. S o l b a, Tähtvere v., Kärkla k., toiduainetekauplus, ärip. August Solba.
157. S. S o l o v j e v, Narva, Uusliin 28/30, rätsepätöötuba, ärip. Sergei Solovjev.
158. A. S o n g i s e p, Tartu, Narva 118, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Alma Songisep.
159. Elektrotehnika Büroo V. S o o d l a, Tallinn, Öie 1—1, elektriscadete installeerimistööde ettevõtja, ärip. Valentin Soodla.
160. Vold. S p i e g e l, Salla v., Kärü k., laualõikus, ärip. Voldemar Spiegel.
161. Ida S p i r k a, Rakvere, Lai 1, juuksetööstus.
162. Ernst S t a m b e r g, Haanja v., segakauplus.
163. Luise S t e i n, Tallinn, Aia 5, kunstkäsitööäri (tekstiilala).
164. Ed. S t e i n b a c h, Tartu, Turuhoone 26, lihasaaduste müük, ärip. Eduard Steinbach.
165. Richard S t r a u s s, Kuressaare, Tallinna 6, teravilja ülesost.
166. „Ilfota“ G. S t r i e d t e r, Tallinn, Kuninga 5, foto- ja teiste tarvete müük, ärip. Georgi Striedter.
167. J. S u v i, Tallinn, Aafrika 39, toiduainetekauplus, ärip. Juliette-Emilie Suvi.
168. K. S õ l g, Taebla v., Pälli k., toiduainete ost-müük, ärip. Kustav Sõlg.
169. Kirjastus-osaühing „Sõnajõud“ Tallinn, Kinga 6—8, kirjastamine; juhatase liikmed Harry Visman, Hugo Summer ja Johan Liibant, asjaajaja-direktor Aleksander Loorits, põhikapital Kr. 40.000.—.
170. Tõrva- ja tärpentiinitööstus Vennad S õ ö t, Vastse-Kuuste v., Koorvere k.; täisühing, täisosanikud Osvald Sõöt ja Elmar Sõöt, ühingu osakapital Kr. 500.—.
171. Alvine T a i m i s t u, Tallinn, Hollandi 11, juuksur.
172. Armin T a l l i k a, Rakvere, Vaksali 10, sadulasepatööde kauplus.
173. Aleksandra T a l v e t, Petseri, Turuplats 9, saapa- ja galanteriikauplus.
174. Johannes T a m m, Püssi v., Püssi alevik, segakauplus.
175. Karl T a m m a r u, Märjamaa v., Märjamaa alevik, telliskivitööstus.
176. Paul T a m m e, Püssi v., Püssi alevik, eksporttapamaja saaduste müük.
177. Elviine T a p p, Rae v., Pattika k., toiduainetekauplus.
178. Hugo T a r m, Koigi v., Sigapusma k., segakauplus.
179. J. T a s u j a, Rakke v., Rakkcs, pagariäri, ärip. Jakob Tasuja.
180. Karl T a u b e r, Kooraste v., segakauplus.
181. Anton T e e ä ä r, Tallinn, Kotsebuc 16-a, autokerede- ja puutöökoda.
182. K. T e r a s m a a, Keilas, Tallinna 1, kingsepatöökoda, ärip. Karl Terasmaa.
183. Aleksander T e r a s t u, Jõõpre v., Raba k., toiduainetekauplus.
184. A. T e p p, Tallinn, Paldiski mnt. 29-a—11, elektri installatsiooni tööd, ettevõtja Aleksander Tepp.
185. August T i i g a, Tartu, Jaama 38, Tartu linna turgude ja platside korrashoiu tööd.

186. J. Tiitus, Tori v., maalritööde ettevõte, ärip. Jaan Tiitus.
187. Ants Tihkan, Tallinn, Lai 23, raamatuköitmise-töötuba.
188. Elmar Tikk, Jahuveski, Kokora v., Järveotsa t.
189. V. Tirmann, Tallinn, Raudtee 4—6, agent kummi- ja teiste kaupade alal, ärip. Valentin Tirmann.
190. Pavel Tobrin, Viljandi, Lossi 16, lilleäri.
191. F. Tohv ja Ko, Pärnu, Aia 4 autotarveteäri ja Pärnu, Hommiku 2 bensiinijaam; B. E. S. § 4294 ja järgmistes ettenähtud lepinguühing, osanikud Felix Tohv, Arnold Jaanson ja Joosef Martikan, ühingu osakapital Kr. 30.000.—.
192. M. Tohver, Tallinn, Liivalaia 38, puutööstus, ärip. Magnus Tohver.
193. Marie Tomson, Tallinn, Tsemendi 10—13, kudumistöö telgedel (mööbliriie, akna eesriided j.t.).
194. Johannes Toomjõe, Tori v., Kaseküla, veoäri.
195. August Toomla, Tallinn, Vilmsi 21, majapidamistarvetekauplus.
196. Karl Tootsi, Tartu, Suur-Kaar 53, toiduainetekauplus.
197. Feliks Treder, Tallinn, Narva mnt. 40—12, esindaja (isolecraine alal).
198. Ella Treffner, Meeri v., Mosina veski, Jahuveski.
199. Eduard Treier, Tallinn, Alberti 13—1, maalritööde ettevõte.
200. Jaan Treumuth, Vana-Antsla v., saeveski.
201. B. Tsvetkov, Voka v., Toila k., kalatööstus, ärip. Boris Tsvetkov.
202. A. Tulpen, Tallinn, Müürivahe 29, sega kauplus, ärip. August Tulpen.
203. Veokäitis Theodor Tults ja Paul Kuk, Taali v., Viira k., veoäri; täisühing, täisosanikud Theodor Tults ja Paul Kuk, ühingu osakapital Kr. 200.—.
204. Artemi Tumma metsa- ja ehitusmaterjalide müük, Tallinn, Hollandi 5.
205. Voldemar Turi väikekauplus, Kioma v., Kioma k., segakauplus.
206. J. Tõllasson, Viljandi, Posti 38, toiduainetekauplus, ärip. Jaan Tõllasson.
207. G. Tänav, A. Kaupola ja A. Põlluäär, Uuemõisa v., saetööstus; lepinguühing, osanikud Georg Tänav, Aleksander Kaupola ja Anton Põlläär, ühingu osakapital Kr. 300.—.
208. Juuli Ungarsi lihaäri, Kiiu v., Kuusalu alevik, elusloomade ost ja lihasaaduste müük.
209. V. Urm, Tartu, Tähtvere 59, toiduainetekauplus, ärip. Viktor Urm.
210. H. Uustal, Tallinn, Tulika 32, kudumise telgedel (siid, puuvill), ärip. Harald Uustal.
211. Jaan Uustal, Häädemeeste v., veoäri.
212. V. Vahesalu, Kohtla-Järve, segakauplus, ärip. Veljo Vahesalu.
213. S. Vahur, Tallinn, Seebi 8, toiduainetekauplus, ärip. Salme Vahur.
214. L. Vain, Avinurme v., Kõveriku k., segakauplus, ärip. Leena Vain.
215. Hans Valdek, Kehtna v., Lalli alevik, toiduainetekauplus ühes õllemüügiga. (Järgneb.)

Toiduainete turg

London. 25. XI

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 82/-—89/-
Daani	„ 87/-
Hollandi	„ 84/-
Eesti	„ 78/-
Rootsi	„ 84/-
Poola	„ 78/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. n. = 225 kg

Northern Manitoba	sh. 26/9
Rosario Santa Fe	„ —

Jahu, kaal — 440 Ingl. n. = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 12/9
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg „ 6/6

Kaerad, „ „ „ = 50 kg „ 7/-7/3

Linad, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 71/-
Tows Soviet	„ 75/-

Manchester. 25. XI 1938

Või,

Eesti	sh. 119/- — 121/-
Läti	„ 119/- — 121/-
Soome	„ 132/- — 134/-
Rootsi	„ 132/- — 134/-

Daani	sh. 145/-—148/-
Uus-Meremaa, finest	„ 107/-
„ „ first	„ 104/-

Hamburg. 26. XI

Nisu,

Sisemaa, 50 kg eest	—
Manitoba I, cif 100 kg eest term.	—
Hard Atlantic	\$ 3.00

Rukis, 1000 kg eest.

La Plata, Hamburgis	sh. —
„ „ Amsterdamis	„ —

Suhkur,

toores	sh. 5/9—6/-
Belgia	„ —
Tšehhi	„ —
Poola	„ —
Hollandi	„ —

Riis, Burmah II. Rmk. 10.50

Või, Berliinis.

Deutsche Markenbutter	Rmk. —
Feine Molkereibutter	„ —
Molkereibutter	„ —
Landbutter	„ —
Kochbutter	„ —

Välisbörsid

	L O N D O N										
	14. XI	15. XI	16. XI	17. XI	18. XI	19. XI	21. XI	22. XI	23. XI	24. XI	25. XI
Frank . . .	178.76	178.35	178.69	178.53	178.63	178.68	178.66	178.65	178.65	178.69	178.65
Dollar . . .	4.7187	4.6925	4.6968	4.7043	4.7087	4.7006	4.6918	4.6637	4.6681	4.6478	4.6462
Rootsi kr. . .	19.414	19.413	19.412	19.406	19.412	19.412	19.417	19.410	19.408	19.407	19.407
Daani kr. . .	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kr. . .	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902
Saksa mrk. . .	11.805	11.720	11.732	11.740	11.755	11.735	11.735	11.660	11.655	11.617	11.595
Soome mrk. . .	226.78	226.80	226.80	226.80	226.82	226.80	226.80	226.80	226.80	226.80	226.80
Floriin. . . .	8.7312	8.6862	8.6662	8.6562	8.6625	8.6525	8.6262	8.5687	8.5775	8.5412	8.5362
Liira	89.56	89.25	89.31	89.43	89.56	89.31	89.18	88.60	88.65	88.31	88.34
Helveetsia fr. . .	20.887	20.812	20.822	20.837	20.842	20.815	20.777	20.625	20.615	20.475	20.397
Tšehhosl. kr. . .	137.31	136.87	137.—	137.37	137.31	137.50	137.12	136.43	136.31	135.62	135.62
Belga	27.915	27.745	27.770	27.815	27.865	27.810	27.740	27.595	27.587	27.472	27.455
Peseeta	100 —	100.—	100 —	100 —	100.—	100.—	—	100.—	100.—	100.—	100.—
Silling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slott	25.25	25.06	25.—	25.—	25.03	25.03	25.03	24.81	24.78	24.75	24.62
Pengö	24.12	24.—	23.87	23.87	23.87	23.87	23.87	23.71	23.75	23.75	23.75
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon . . .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50
Tšerv. . . .	24.98	24.87	24.89	24.94	24.97	24.92	24.86	24.73	24.51	24.59	24.63
Höbe p. u. . . .	19 ^{11/16}	19 ^{15/16}	20	19 ^{7/8}	19 ^{7/8}	19 ^{15/16}	20 ^{1/16}	20 ^{1/16}	20 ^{1/8}	20 ^{1/16}	20 ^{1/8}
Kuld " "	146 sh. 8 d.	148 sh. 8 d.	148 sh. 1 d.	147 sh. 10 ^{1/2} d.	147 sh. 7 d.	147 sh. 11 d.	147 sh. 11 ^{1/2} d.	148 sh. 9 d.	149 sh. 2 d.	149 sh. 2 d.	149 sh. 11 ^{1/2} d.
Plaat. " " . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	B E R L I I N										
	11. XI	12. XI	14. XI	15. XI	17. XI	18. XI	19. XI	21. XI	22. XI	23. XI	24. XI
Naelsterling . . .	11.845	11.83	11.84	11.715	11.740	11.760	11.740	11.735	11.670	11.640	11.640
Frank	66.25	66.15	66.2	65.55	65.75	65.85	65.70	65.70	65.30	65.20	65.15
Dollar	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497
Rootsi kr. . . .	60.99	60.92	60.97	60.22	60.47	60.56	60.45	60.43	60.10	59.95	59.95
Daani kr. . . .	52.88	52.81	52.86	52.30	52.41	52.50	52.41	52.39	52.10	51.96	51.96
Norra kr. . . .	59.51	59.44	59.49	58.86	58.98	59.08	58.98	58.96	58.63	58.48	58.48
Soome mk. . . .	5.220	5.215	5.22	5.165	5.175	5.185	5.175	5.175	5.145	5.135	5.135
Floriin. . . .	135.56	135.45	135.33	134.77	135.50	135.78	135.68	135.68	135.83	135.80	135.90
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr. . .	56.53	56.55	56.55	56.50	56.50	56.50	56.50	56.50	56.50	56.50	56.62
Tšehhosl. kr. . .	—	—	—	—	8.600	8.600	8.600	8.600	8.600	8.600	8.600
Belga	42.24	—	—	42.22	42.22	42.21	42.21	42.22	42.21	42.23	42.25
Latt	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80
Eesti kr. . . .	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused

26. XI 1938. a.

		Kroonid.		Kroonid	
Nisupüü (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):					
„Sampo“	100 kg	25.—	—	Poolsöre	100 kg 40.—
„Kungla“	„	31.—	—	Söre	„ 41.—
„Kalev“	„	35.—	—	Manna	„ 41.—
„Eesti parem“	„	39.—	—	Rukkijahu	100kg 17.20—18.50
„Granular“	„	36.—	—	Rukkipüü	„ 26.00—27.00
				Nisu pehme — söre	25.00—41.00
				Kaerahelbed	32.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahiide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 23. XI 1938. a.

		Kroonid.			Kroonid.
J. Puhk ja Pojad suurveski:			Raudvits	100 kg	26.00—33.—
Jahud: rukki	100 kg	17.20—18.50	Raudplekk	"	28.00—34.—
" pütül	"	26.00—27.00	" tsingitud	"	41.00—46.—
" nisu, pehme—sõre	"	25.00—41.00	Raudtalad	"	19.00—19.50
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg	—32	Teras, talla, ree	"	25.00—26.—
A/S. Rotermanni teh.:			" vedru	"	32.—
Jahud: rukki	100 kg	16.50—17.50	" valu	"	—90.—1.—
" pütül	"	25.00	Malm nr. 2	"	9.—
" nisu, pehme — sõre	"	24.00—41.00	Inglistina	"	440.00—450.—
Nisu	"	22.00—23.00	Seatina	"	40.00—45.00
Rukis	"	16.00—17.00	Vaskplekk, punane	"	180.00—240.—
Kaerad, sõõda	"	12.00—13.00	Vaskplekk, valge	"	160.00—200.—
Odrad, toidu	"	16.00—17.00	Tsinkplekk	"	75.00—80.—
Seemned: ristikeina, pun. hil.	"	—	Masinaõli,	"	21.00—22.—
" timuti	"	—	" Ameerika	"	21.00—22.—
Õli, linaseemned	"	16.75	Mootoriõli, Ameerika	"	38.00—70.—
Herned, toidu, rohelist	"	21.00—30.00	" Poola	"	—
Riis, Burmah il	"	46.00—47.00	Autoõli, Ameerika ja Daani	"	42.00—135.—
Kartulitärklis „Supérieur“	"	27.—	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-		
Siirup, kartuli, 42%	"	30.00—32.00	teõli, tsistern.	1000 kg	65.00—70.—
Glükoos	"	30.00—32.00	Tsilindriõli, Ameerika	100 "	30.00—50.—
Margariin, kodumaa,	"	69.00—75.00	Nafta, Vene	"	12.00—12.50
Kakao, Hollandi	1 kg	1.80—2.40	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	"	14.00—15.00
" Eesti	"	1.00—2.30	" Ameerika "	"	—
Kohv, Rio, Santos jne.	"	2.65—3.30	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-		
" Kesk-Ameerika sordid	"	4.75—5.75	tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.		—32
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon	"	5.60—6.—	Autobensiin	"	—32
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	"	5.00—5.50	A/Ü. Eesti Kiviõli bensiin „Estolin“,		
Sidrunid	kast	27.—30.—	tsistern. fr. Tall. ühes teedemaks.	"	—32—34
Suhkur, peenike, Englise	100 kg	44.75—45.—	Bensiin, I s., välisbensiin	"	—34—35
" Poola	"	44.25—44.50	Pesuosoda, kodumaa	100 kg	8.50—9.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun			Seebikivi	"	28.25—29.25
" Irboska ja Narva	"	2.70—2.90	Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg		6.50
" Saksa, fr. Tallinn	"	2.50—2.70	" tsinkvalge, välism.	100 "	39.00—45.—
" Vene "	"	2.50—2.70	" tinavalge, "	"	71.00—75.50
Heeringad: Šoti „Matties“, I sort tünn		43.00—46.00	" ooker, "	"	19.00—24.—
" „Matfulls“	"	44.00—48.00	Tsement,		
Liha, sea, I sort	1 kg	00.68—00.70	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere		5.85
Liha, looma, I sort	"	00.40—00.63	paberkottides		5.15
Õlikoogid, linaseemne	100 kg	14.50—15.—	Kriit, pestud	100 kg	4.00
Sojatangud	"	14.75	Kivitõrv	"	14.00—22.50
Nisukliid	"	11.50	Puutõrv	"	20.—
Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn	1000 kg	35.—	Lubi, Tallinn,	1000	33.—
Kivisüsi, auru, fr. Tallinn	"	28.—	" fr. Tamsalu	"	22.—
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr.	1000 kg	50.—	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska	"	30.—
Küteturvas (A/s. „Eesti Turbat.“)	"	10.—	" krohvimise, fr. v. Tallinn	"	42.—
Põlevkivi, netto	"	9.—	Telliskivi, Is., fr. Tallinn	1000 tk.	47.—
Kütteõli, vaadi viisi, netto	100 kg	6.70	Silikaat, I s., fr. vabrik	"	40.—
Raskeõli A. B. C.	"	8.—	Tulitikud, originaalkast (5000		
Estobituumen A. B. C. D. E. F.			toosi)	kast	125.—
tünnid br.	"	9.75	Tallanahk, Eesti nahast	1 kg	2.30—2.70
Asfaltmulsoon	" netto	10.25	Tallanahk, Ameerika, I s.	"	2.60—2.90
Asfaltmastiks	"	5.75	Linaseemneõli	100 kg	59.—
Katuselakk, vaatides,	br.	10.25	Värnits	100 kg	59.—
Fenolaat,	netto	5.25	Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. hl/alk.		33.00—35.—
Karbolineum „Estokarbolineum“			Paber, rotatsiooni	100 kg	23.20
A. B. C. netto	"	8.75—11.75	Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr.	0.52—0.62
Raualakk, netto	100 kg	16.75	" Mitkal "	"	0.40—0.53,5
Immutusõli D. C., netto	"	7.75—8.75	Lambavilil 15. VIII 36. a.		
Maanteeõli	"	7.00	" I sort	1 kg Kr.	3.55
Viljapuukarbolineum, netto	ltr	0.30	" II "	" "	2.80
Mootorpetrooleum,	kg	0.15,5	" III "	" "	2.05
Mootornafta	"	0.12,5	Või. — Tendents: nõrk. 21. XI 1938. a.		
Diiselnافتa	"	0.12,5	1. sort 1 kg Kr. 1.64, mis on tuln. sisse 14. XI—20. XI 38. a.		
Putukamürk „Puttox“	"	1.50	Lambaliha 23. XI 1938. a.		
Raud, sordi	100 kg	20.00	Eksporditava värskelambaliha hind Tallinna tapamajades headuse järgi 80—85 senti kg.		
Raud, latt	"	20.00			

Kroonid			
Peekonsigade nädalahinn. Tallinnas 18. XI 1938. a.			
Peekonsigade tapakaalud: 21.—27. XI 1938. a.			
	I sort	II sort	III sort
60—72 kg	0.88	0.83	0.77
55,5—59 "	0.83	0.79	0.73
72,5—75 "			Siseturu-
			hinnad
75,5—80 "	0.79	0.75	0.72

Elussigade hindadeks noteeriti:

90—120 kg raskused	61 s. eluskaalu kg.
121—160 "	65 " " "
161 ja raskemad	61 " " "

K a n a m u n a d. Tendents: siseturumun.)
21. XI 38. ekspordimun.) vaikne
1 kg ekspordimune fr. kogumispunkt Kr. 1.30
1 " siseturumune " " Kr. 1.20

Piim. 14. XI 1938. a.

Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rööskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	13 s. ltr.
I valiku rööskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	12 " "
II valiku rööskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	11 " "
II valiku rööskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	10 " "

Juust. 21. XI 38. Tendents: kindel.

Juustu hinnaks noteeriti ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn

Ekspordijuust:		Siseturujuust	
Šveitsi juust kuni 80 kg rajas	ja üle		
sort 12 A 115 senti kg	105 s. kg	Šveitsi	0.85—1.20
" 12 B 112 " " 102 " "		Tilsiti	1.07—1.15
" 11 A 113 " " 103 " "		Holl.	1.00—1.10
" 11 B 110 " " 100 " "		Backst.	1.00—1.10
" 10 A, B, C 106 " " 106 " "			
	Konserv	5% rasva	105—110
		45% "	130—135
		50% "	140

L i n a d. 18. XI 38. Tendents: vaikne.

Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):

	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Bestis
Lina, ristna R	106	104
hoffsdreiband HD	97	95
dreiband D	88	86
ordinäärdreiband OD	79	77
liivi ordinäärdreiband LOD	70	68
takupraak H	61	59

Takud I	1 kg	0.68
" II	"	0.58
" III	"	0.48
" ehituse	"	0.15—0.20

Kartulid. 21. XI 38. Tendents: kindel.

Sõgikartul: Virumaal	3.50	kv.
Läänemaal	3.30—3.50	"
Seemnekartul: „Majesteet“	4.10—4.40	"
" „Varajane kollane“	4.10 4.40	"
" „Bintje“	5.00	"
" „Yorgi hertsog“	5.25	"

Tööstuskart: tärklisvabr. 13 s. t. kg või 2.50—3.00 "

piiritusevabrikuis 2.50—3.00 "

K a l a d. Ekspordikõlvulised fr. rannik. 21. XI 1938.

Lõhe (marjaga) värske, kaal alat. 6 kg. — Tend.: —

Lõhe (niisagal) värske, kaal alat. 6 kg. — " "

Kroonid	
Angerjas, elus, rüüdangerjas, kaal alates 400 g. 170 s. kg.	Tendents: kindel
-do- elus, paigangerjas,	" "
Koha, värske, alates 38 cm, kaal kuni 1 kg 75 s. kg.	" "
Koha, kaal 1—3 " 90 " "	" "
Haug, mere, värske, valik 1—3 kg 40 s. kg	" "
Haug, järve, valik 1—3 kg 30 " "	" "
Latik, värske 30 " "	" "

Aiasaadused. 11. XI 38. a.

Ünad: sügissord. ekspordikõlv., pakkimiskuludeta fr. Tallinn

Sügissordised:	Tendents:
Tartu roos, Sibul 36—44 snt. kg.	" püsiv.
Antonovka-sordilised ünad	"

Jõhvikad: ekspordikõlv., fr. Tallinn, pakkimiskuludeta 16—17 s. kg. Tendents: püsiv.

Sigurid: ekspordikõlv., fr. kogumisp. 17 s. kg. Tendents: vaikne

Sibulad: ekspordikõlv., fr. kogumispunkt 15 s. kg. Tendents: vaikne.

Kurgid: konservitud, ekspordikõlvulised, ca 5 kg plekknõu 24.01. Tendents: püsiv.

K a s e i n 14. XI 38.

Toorkaseiin I s. 1 kg fr. piimatallitus. Kr. —13. " II " " " " " —11.

Metsamaterj. hinnad fr. laduplats Tallinn. 9. XI 1938

Palgid: kuusk ja mänd	thm. kr. 15.00—16—
Paberipuud	r.-m. " 7.50—9.50
Toepuud	" " 7.—
Pakud: haab I sort	" " 35.—
" II " " " " " " " " 25.—	

Prussid 34.00—36.00

Saetud materjal: plangud + 25% laudu: alus 7":

" kuusk u/s	" " 34.—
" " IV sort.	" " 30.—
" mänd u/s	" " 32.50
" " IV sort.	" " 28.50

Kastilauad 55.00—60.00

Krohvilistud 28.00—34.00

Liiprid 15 cm × 25 cm × 270 cm " " 3.—

Tendents: vaikne.

P r a h i d.

L i n a

Tallinn — Stettin	1000 kg	Rmk.	14.25
" — Gent	1016 "	sh.	28/—
" — Dundee	"	"	30/—

Puumaterjalid. Standard

Tallinn—London	"	sh.	32/6
" — Hull	"	"	37/6
" — Manchester	"	"	42/6
" — Grangemouth	"	"	31/-
" — Belfast	"	"	45/-
" — Dundee	"	"	32/6
" — Antwerpen	"	"	35/-
" — Gent	"	"	35/-
" — Rotterdam	"	"	35/-
" — Amsterdam	"	"	40/-

Segakaup.

Tallinn — Stettin	1000 kg	Rmk.	18.00—30.—
" — London	1016 kg	sh.	17.00—45.—
" — Stokholm	1000 kg	Rkr.	11.00—30.—
" — Stettin, või,	"	tünn	Rmk. 1.50
" — London " 1000 kg " sh.	"	"	2/6

Kartulid

Tallinn—Stokholm 1000 kg 6.50

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 29. X 1938. a.

Tallinna fondibörsi

kursisedel

Väärtpaberid	Nomin. väärt	Vimane divid.	Tehtud	Ostjad	Müüjad
Kroonides					
1927. a. 7% E. V. välisl. \$	1000	—	—	3750	—
1927. a. 7% E. V. välisl. £	100	—	—	1760	—
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C. (55 a.) 2.66%	100	—	—	68	—
Majandusmin. rahandusosakonna pantkirjad:					
seeria D. (20 a.) 2.66%	100	—	—	53	—
" E. (20 a.) 2.66%	100	—	—	57	—
" F. (20 a.) 2.66%	100	—	—	31	—
Pikalaenu Panga:					
pantlehed (20 a.) 6%	5000	—	—	—	—
" " " " 6%	1000	—	—	—	—
võlakirjad (20 a.) 5%	5000	—	—	—	—
" (5 a.) 5%	5000	—	—	—	—
" (5 a.) 4 1/2%	5000	—	—	—	—
" (5 a.) 4%	5000	—	—	—	—
4% Asunduskapit. võlakirj.	100	—	—	90	—
4% Asundusk. võlakirj. mis antud E. Maap. poolt Krediiduasutust. nende nõudm. ümberlaenust.	100	—	—	—	—
6% E. Hüpot.-p. pantlehed	100	—	—	90	91
5% E. Maakrediits. pantl.	100	—	—	95	96
5% Tall. Immob. pantl. rbl.	100	—	—	—	—
4 1/2% E. Maap. pantl. (7 s.)	100	—	—	—	—
4 1/2% " " (8 s.)	100	—	—	—	—
4 1/2% " " (9 s.)	100	—	—	—	—
Aksiad:					
Eesti Pank	50	9%	—	65	—
Krediit Pank	50	5%	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	4%	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	5%	—	—	—
Balti Puuvilla ketr. ja kud. vabr. a/s	50	3%	—	14,50	15
Eesti elektrimasin. ehituse a.-s., end. „Volta“	100	8%	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6%	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing	100	9%	—	—	—
Eestimaa trükikoda a/s.	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s.	50	8%	—	—	—
„Hansa“ kindl. a/s.	50	10%	—	—	—
„Kinnisvara“ o/üh.	50	6%	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisvare kasut. o/üh.	50	7%	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—
„Mootor“ o/üh.	1000	8%	—	—	—
Narva Kirjastuseühisus	50	5%	—	—	—
Piirit. puhast. vabr. o/üh.	500	3%	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindl. a/s.	50	12%	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s.	50	6%	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s.	50	—	—	—	—
Saku õlletehas a/s.	50	3%	—	—	—
G. Siegel a/s.	50	5%	—	—	—
Sindi Tekstiilvabrikute üh.	50	—	—	—	—
Türi Pab. ja Puup.-v. a/s.	50	—	—	—	—
„Ühiseln“ a/s.	50	—	—	—	—
O/üh. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenh. Puuvillas. Man. o/üh.	5000	2%	—	—	—
„Eesti Kiviõli“ a/üh.	50	—	—	—	—
O/üh. Raadio-Elektrotehn. Tehas „Ret“	100	10%	—	—	—
A/S. Tall. Laevahisus	50	15%	—	—	—
O/üh. „Elamu“	50	—	—	—	—
A/S. A. Rosenvald & Co.	250	—	—	—	—

		21. XI 1938	22. XI 1938	23. XI 1938	24. XI 1938	25. XI 1938	26. XI 1938
New-York dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.84	3.85	3.87	3.87	3.88	3.89
	M.	3.91	3.92	3.94	3.94	3.95	3.96
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
	M.	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	153.95	154.05	154.95	154.95	155.45	155.85
	M.	156.15	157.25	157.15	157.15	157.65	158.05
Berliin (clearing) 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	146.63	146.63	146.63	146.63	146.63	146.63
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
	M.	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
	M.	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60
Kopenh. 100 daanl. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
	M.	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
	M.	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	10.09	10.10	10.09	10.09	10.09	10.09
	M.	10.29	10.30	10.29	10.29	10.29	10.29
Amsterd. 100 flo. rini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	208.80	209.45	210.85	210.65	211.50	211.80
	M.	212.30	212.95	214.35	214.15	215.—	215.30
Ria 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40
	M.	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	86.80	86.95	87.60	87.70	88.20	88.60
	M.	88.20	88.35	89.00	89.10	89.60	90.00
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	64.95	65.00	65.50	65.50	65.75	65.85
	M.	65.95	66.00	66.50	66.50	66.75	66.85
Milaano 100 lirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	20.22	20.25	20.38	20.37	20.45	20.46
	M.	20.57	20.60	20.73	20.72	20.80	20.81
Milano (clearing) keskm. kurs.		20.29	20.29	20.29	20.29	20.29	20.29
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	13.14	13.17	13.24	13.25	13.32	13.32
	M.	13.36	13.39	13.46	13.47	13.54	13.54
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.05	72.30	72.80	72.80	73.05	73.30
	M.	73.75	74.00	74.50	74.50	74.75	75.00
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	64.25	64.50	64.75	64.75	65.00	65.00
	M.	65.75	66.00	66.25	66.25	66.50	66.50
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.05	72.30	72.80	72.80	73.05	73.30
	M.	73.75	74.00	74.50	74.50	74.75	75.00
Kuld puhast üks gr.		—	—	—	—	—	—

A/S. „ROTERMANNI TEHASED“ TALLINNAS

end. Chr. Rotermann
asut. 1829. a.

TERAVILJAVESKID
SUURPAGARITÖÖSTUS
EHITUSRAUA-OSAKOND
A U T O - O S A K O N D

OSAKONNAD: TARTUS, VILJANDIS, NARVAS, PÄRNUS

TOOSTUSTELE, KAITSEVÄELE, POLITSEILE, TULETÕRJELE,
KODANLIKULE KAITSELE JNE. SOOVITAME MITMESUGUSEID

ÕHU-, GAASI-, SUITSU-,
TOLMUKAITSE VAHENDEID

GAASIMASKID JA HINGAMISABINÕUD

AUERGESSELLSCHAFT

AKTIENGESELLSCHAFT

B E R L I N

Esindaja Eestis IVAR REINWALDT

TALLINN, KOHTU T. 12, TEL. 448-44

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1938.

Vastutav toimetaja H. ANTO.